

VVKSM
scouting

Speel op veilig

kwaliteit ≈ veiligheid

Deze brochure is een initiatief van de Pedagogische commissie

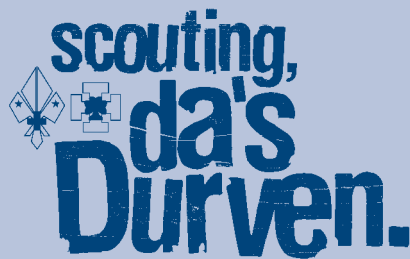
met dank aan de
Vlaamse Gemeenschap

Redactie: Kris Lamberts en Jan Van Reusel

Verantwoordelijke uitgever:
VVKSM vzw, Rudy Verhoeven, Lange Kievitstraat 74, 2018 Antwerpen
© 2006

Bronnen: Over & Weer jg 22 nr 8 & jg 28 nr 8
De Vergeten Gids
Veilig gedropt

Fotografie: Koen Broos, Joris Claus, Jo Haegeman, Mediateam VVKSM, Joachim Van Haver

Het Vlaams Verbond van Katholieke Scouts en Meisjesgidsen richt zich met scouting op de ontplooiing van jonge mensen als individu, in groep en binnen de samenleving. Ploegwerk, medebeheer, zelfwerkzaamheid, engagement en dienst zijn de basis van onze aanpak. Met activiteiten vol avontuur en creativiteit bouwt VVKSM een werking op per leeftijdsklasse. Het openluchtlevens is onze kracht. Scouting wil zeggen: op verkenning gaan. Het is een spel dat niet luchtledig is, vrije tijd die niet vrijblijvend is. Zo wil VVKSM alle kinderen en jongeren helpen opgroeien tot gelukkige mensen in een rechtvaardige wereld.

Inhoud:

1. Vooraf	p.3
2. Hoe lees ik deze brochure	p.4
3. Scouting Veilig (hoe zorgen we voor kwaliteit en veiligheid)	p.5
4. Voor hete vuren (over vuur)	p.8
5. Eén pot nat (over water)	p.10
6. Me Jane, You Tarzan (over hoogte)	p.12
7. Met toeters en bellen (over verkeer)	p.17
Certificaat Veilig gedropt	p.20
8. Spijkers met koppen (over materiaal)	p.21
9. Er zit een gaatje in mijn luchtmatras (op kamp en op weekend)	p.23
10. In een roes (over drugs binnen scouting)	p.26
11. Liefde is een kaartspel (over relaties en seksualiteit)	p.28
12. Ik zit in het groen (over ecologie)	p.30
13. Als de nood het hoogst is (over crisis- en noodsituaties)	p.32
14. "Veilig scouten & gidsen" Een afsluitende faq	p.35

Vooraf

Lieve leidster, beste leider,

Graag had ik je Jacob, Els, Sarah of Karel genoemd. Niet zomaar een leidster, niet gewoon een leider, maar jij, met je eigen naam. In deze publicatie zal immers weinig plaats zijn voor een persoonlijke 'touch'. Alle aandacht gaat hier naar veiligheid en veilig omgaan met elkaar, met het materiaal, met activiteiten. Veel van de teksten die je hier zal lezen, bestaan uit wetten, regels en suggesties. Daarom toch heel graag, dit kort stukje. Want deze brochure is natuurlijk wel voor jou geschreven. Jij, die als leid(st)er op zondag met je leden de straat op trekt, in bomen klimt of het water in duikt. Jij, die deze zomer gaat kamperen, op tocht vertrekt en de wildste dromen van je leden waar probeert te maken...

Elk weekend opnieuw vertrouwen duizenden ouders ons hun oogappels toe. En dat we dat vertrouwen waard zijn, bewijzen we elke week opnieuw. Door elke keer weer een leuk spel ineen te steken, door onze leden het beste van onszelf te geven, en ook door hen, vaak behoorlijk besmeurd, maar ongeschonden terug bij de ouders af te leveren.

En hoewel het onvoorspelbare moeilijk te voorspellen valt, toch heb je als leiding heel wat touwtjes in handen. In deze brochure over veiligheid, leggen we daar sterk de nadruk op. We maken duidelijk wat er van jou als scouts- en gidsleid(st)er verwacht wordt. We geven je per thema alle relevante wetgeving, VVKSM-regels en nog een paar suggesties en tips mee. Een aantal daarvan zullen je vertrouwd in de oren klinken, andere zullen je misschien even doen opkijken. Het is niet de bedoeling dat je ze helemaal uit het hoofd kan aframmelen. Maar door het grondig door te nemen, maak je je al die informatie stilaan eigen.

Daarom ook deze warme oproep. Besef dat je als leiding verantwoordelijkheid draagt, dat je tijdens het spelen het overzicht hebt. Bereid je activiteiten goed voor. **Hou het creatief, speels en avontuurlijk, uiteraard, maar ook: veilig, doordacht en verantwoord.** Het zijn basisbegrippen voor elke scout en gids. Prent ze in je hoofd en handel er naar.

Deze publicatie kan je ook op een andere manier gebruiken. Op de groepsraad, tijdens je takraad en de kampvoorbereiding. Om het gesprek over veiligheid op gang te trekken. Om een concrete activiteit kwaliteitsvol voor te bereiden. Om je zeker van je stuk te kunnen voelen.

We hebben er alle vertrouwen in dat jullie er het beste van maken.

Namens de verbondsleiding

Rudy Verhoeven
verbondscommissaris

3

2. Hoe lees ik deze brochure?

Een gebruiksaanwijzing

In de volgende hoofdstukken vind je een onderverdeling in wettelijke bepalingen, regels, suggesties en tips. De onderverdeling die we hier maken, is zeer bewust gekozen.

Wet

Wet is wet. We kunnen er niet onderuit. Verschillende wetgevende instanties maken een verschillende, al dan niet kindvriendelijke, wetgeving op. Gelukkig hoeft je geen wandelend wetboek te zijn om je legaal te kunnen gedragen. Al blijft het een burgerplicht om je zo goed mogelijk te informeren. Met deze brochure helpen we je al een stukje verder.

Bij elk thema geven we de belangrijkste wettelijke bepalingen mee. Soms is het onmogelijk om de concrete wettelijke bepaling weer te geven. Regionale verschillen, complexiteit of een veranderlijke wetgeving, het zijn geen uitzonderingen. In dat geval geven we meestal duidelijk aan waar je de juiste wetgeving kan terugvinden. Je zal merken dat de wettelijke bepalingen af en toe ontbreken. Sommige thema's hebben nu eenmaal geen wettelijk kader. Als je twijfelt over een bepaalde wetgeving, kan je steeds terecht bij het nationaal secretariaat (03 231 16 20 of info@vksm.be).

Regels VVKSM

De regels in de hoofdstukjes 'Regels VVKSM' zijn verplichtingen waar je als scout of gids niet omheen kan. Als je deze regels negeert, bedrieg je jezelf, je leden én hun ouders. Regels zijn geen wetten, want die komen van een wetgever. Maar ze betekenen wel meer dan suggesties. Ze geven je het recht om je medeleiding erop aan te spreken, ze geven je groepsleid(st)er het recht om je op de vingers te tikken. En ze vormen een kader waarmee je districtscommissaris aan de slag kan om de problemen in jouw groep ter sprake te brengen.

Suggesties

Je zal merken dat het gamma aan suggesties veel uitgebreider is dan het aantal VVKSM-regels. De suggesties zijn minder bindend, maar daarom niet minder belangrijk als we over veiligheid spreken. Suggesties helpen je om je activiteiten grondig voor te bereiden. Gebruik ze dan ook zoveel mogelijk.

Tips

Tot slot geven we, op het einde van elk hoofdstukje, nog een aantal tips mee. Een aantal publicaties, websites en organisaties gaan vaak nog iets dieper in op een bepaald thema. De tips kunnen je op weg helpen om ook die informatie te ontdekken. Deze brochure is een samenvatting van essentiële regels en suggesties. Voor een grondige uitwerking kan je het best gebruik maken van de bestaande handboeken en brochures.

Veel leesplezier!

3. Scouting veilig!

Hoe zorgen we voor kwaliteit en veiligheid?

Hoe kan je de veiligheid van scouting verzekeren? Door aandacht te hebben voor kwaliteitszorg, ook binnen VVKSM. Een organisatie die kwaliteitszorg hoog in het vaandel voert, streeft ernaar om z'n doelen op een actieve en effectieve manier te bereiken. In onze scouts- en gidsenwerking streven we bijvoorbeeld naar optimale veiligheid voor leiding en leden. Dat wil zeggen dat leiding op de hoogte is van de bestaande veiligheidsvoorschriften en -regels. En dat ze die theorie nog in praktijk brengen ook...

Hoe pakken we dat aan?

Scouting veilig maken is een grote uitdaging. We kunnen wel elk apart ons best doen, maar slagen, dat kunnen we enkel samen. VVKSM is een grote en dynamische beweging, een raderwerk met duizenden schakeltjes. De structuur van VVKSM is dan ook een belangrijk instrument om de aandacht voor kwaliteit aan elkaar door te geven.

Ieder schakeltje heeft zijn taak in het grote geheel. Je bent leid(st)er van kapoenen of givers. Het is dan ook jouw taak om erop te letten dat je leden op een veilige en leuke manier aan scouting kunnen doen. Een groepsleid(st)er zal, op zijn of haar beurt, niet toestaan dat jij je welpen zonder begeleiding de openbare weg laat opfietsen.

De districtscommissaris wil dan weer jullie kampprogramma inkijken en de gouvcommissaris kijkt na of zijn DC's hun werk naar behoren uitvoeren. Een beetje controleren en gecontroleerd worden dus. Ook in een vrijwilligersbeweging is dat raderwerk onontbeerlijk. Hét grote voordeel is dat je in dat raderwerk nooit alleen staat. We zijn er om elkaar te helpen en om elkaar te behoeden voor het maken van fouten. En worden ze toch gemaakt, dan leren we er iets uit. Met vallen en opstaan.

Kijk eens in de spiegel

Maar hoe doe je dat dan, elkaar behoeden voor het maken van fouten? Een eerste stap is het bewustwordingsproces. Vooraf nadenken over hoe en waarom je je activiteiten organiseert, brengt al heel wat aan het licht. Stel: je organiseert een dagtocht voor je kapoenen. Welke voorzorgsmaatregelen wil je nemen? Langs welke wegen wil je stappen? Hoe lang mag de tocht zijn? Wat als het heel erg warm wordt en de kapoenen de moed verliezen? Wat als het heel hard regent en de zichtbaarheid beperkt is? Leg je je kapoenen op voorhand uit hoe ze zich moeten gedragen op de baan? Enzovoort. Jezelf en je medeleiding vragen durven stellen, dus. En ernaar handelen tijdens de voorbereiding van je activiteit. **Organisatieplicht** heet zo iets.

En dan is het zover. Je activiteit gaat van start. De kapoenen beginnen, luidkeels zingend, aan hun allereerste dagtocht. Op dat moment ben je leid(st)er en speelkameraad, maar ook degene die de verantwoordelijkheid draagt over het welzijn van de kinderen die je onder je hoede hebt. **Toezichtplicht** noemen we dat in rechtstermen. Wie roept Klaartje tot de orde als ze aanstalten maakt om zomaar de baan over te steken? Wat doe je met dat treuzelende jongetje dat aan de staart van de groep bengelt en niet meer mee wil?

Een hele boterham voor gewone leiders en leidsters die week in week uit voor de leeuwen gegooid worden (nou ja). En toch. Het is een verantwoordelijkheid die je als leiding wil dragen. Omdat veilig spelen een recht is, waar we ook zelf nog heel hard van kunnen en willen genieten.

Met deze principes kan je het gesprek over veilige activiteiten in je leidingsploeg op gang trekken:

- Durf streng zijn voor jezelf.
- Probeer je activiteit met de grootste zorg voor te bereiden.
- Gebruik je gezond verstand, zowel bij de voorbereiding als tijdens je activiteit.
- Neem regelmatig de tijd om je activiteiten te evalueren.
- Leg je oor te luister bij leden, medeleiding, groepsleiding en ouders.
- Alle commentaar is welkom én leerrijk.

Waar ligt de grens?

Scouting, da's durven. Binnen scouting willen we grenzen verleggen, maar ook stop durven zeggen. Onszelf laten gaan en toch op tijd ons gezond verstand gebruiken. Avontuur en scouting gaan samen. Toch zijn niet alle avontuurlijke activiteiten gelijk voor ons.

Bij VVKSM onderscheiden we drie **soorten avontuurlijke activiteiten**. Dat doen we omdat we van mening zijn dat heel veel activiteiten binnen het kleurenallet van scouting passen (*eerste categorie*). Voor een aantal andere activiteiten achten we het noodzakelijk dat ze niet enkel doordacht, maar ook met kennis van zaken geleid worden (*categorie twee*). Tot slot willen we een aantal activiteiten duidelijk uitsluiten, het zijn de activiteiten die je terugvindt in de *derde categorie*.

1. De scouts- en gidsenactiviteit

Deze activiteit is toegankelijk voor iedereen. Ze wordt begeleid door leid(st)ers die handelen volgens het principe van *de goede huisvader* (zie ook kadertje hiernaast). Alle gewone scouts- en gidsenactiviteiten vallen onder deze noemer (bos- en pleinspelen, zwemmen, fietstochten, enz.)

Je handelt als leiding op een kwaliteitsvolle manier als je deze dingen vooraf overweegt:

- Is de activiteit fysiek en emotioneel haalbaar voor elke deelnemer?
- Kregen de deelnemers de kans om 'neen' te zeggen tegen de activiteit? Voelen ze zich veilig in de groep?
- Past de activiteit bij de leeftijd van de deelnemers?
- Zijn de verantwoordelijken van de activiteit in staat om de activiteit goed te leiden?
- Is de omkadering van de activiteit zo veilig mogelijk?
- Brengt de activiteit geen schade toe aan het milieu?
- Is de activiteit voor iedereen betaalbaar?
- Is de activiteit niet gewelddadig?

Als je activiteit aan deze voorwaarden voldoet, kan je met een gerust hart naar je vergadering vertrekken. Indien aan één van de voorwaarden toch niet volledig voldaan is, probeer dan om de voordelen tegen de nadelen af te wegen. Een gezonde afweging brengt je al een heel eind ver.

2. De gespecialiseerde activiteit

Als je een gespecialiseerde activiteit organiseert, dan moet je rekening houden met een aantal extra aandachtspunten. Uiteraard dienen de punten 1 tot 8, die in de eerste categorie al aan bod komen, hier dubbel te gelden.

Extra aandacht schenk je aan de deskundige begeleiding en de leeftijd van de deelnemers. De activiteiten die in onderstaand lijstje staan, stellen zich niet tevreden met het principe van *de goede huisvader*.

Ze dienen begeleid te worden door een door VVKSM erkende of professionele organisatie. Deelnemers aan activiteiten met een verhoogd risico dienen minstens veertien jaar te zijn.

- Speleologie
- Rots- & indoorklimmen
- Judo – karate – gevechtssporten
- Niet gemotoriseerde watersporten (windsurfen, zeilen, rafting, roeien, canyoning)

3. Verboden activiteiten

Verboden activiteiten zijn activiteiten waar VVKSM niet achter staat. Ze zijn dan ook niet verzekerd. Een aantal van deze activiteiten (zoals competitiesport) worden niet verzekerd omdat ze niet in de pedagogische visie van VVKSM passen.

Andere activiteiten vallen verzekeringstechnisch onder de noemer 'té gevaarlijk'.

- Luchtsporten
- Skiën
- Benji-springen
- Gemotoriseerde sporten
- Outdoor-paintball
- Officiële competitiewedstrijden

Wie zich toch aan een van deze activiteiten wil wagen, kan zich natuurlijk elders laten verzekeren. Maar we zijn van mening dat bovenstaande activiteiten niet in de context van scouting thuishoren.

Partners in crime

Scouting, vrije tijd die niet vrijblijvend is. Als scouts en gidsen vormen we met onze beweging een samenhangend geheel. Ieder speelt zijn rol. Eén van de rollen als leider of leidster is die van de "goede huisvader". Juridisch gezien kan leiding worden beschouwd als "aangestelden" binnen onze vereniging; aangesteld voor organisatie en toezicht. Vanuit het verbond hebben we er alle vertrouwen in dat leiding deze taken ernstig en zorgvuldig opnemen. Omdat het een opdracht is van de structuur om de kwaliteit van scouting te bewaken, biedt VVKSM daarom alle mogelijke vorming en informatie aan. Maar ondanks spelregels en criteria kan er toch vroeg of laat iets fout lopen. Gebaseerd op vertrouwen zien we onze leid(st)ers als partners in het spel en zullen we jullie onder alle omstandigheden zoveel mogelijk blijven steunen en bijstaan o.a. op vlak van begeleiding, verzekering, rechtsbijstand, enz. Tegelijk rekenen we erop dat leiding zich op hun beurt als partners bewust zijn van hun medeverantwoordelijkheid bij de praktijk van veiligheidsnormen die we hanteren; vanuit de nationale leiding verwachten we dan ook jullie inspanning om de voorgestelde regels en richtlijnen te kennen en trachten toe te passen. Doodgewoon wederzijds partnership met gezond verstand ...

Organisatieplicht

We hebben als leiding de wettelijke plicht om zoveel mogelijk gevaren te voorzien en uit te sluiten. Het betekent dat we bij de voorbereiding van een activiteit voldoende aandacht hebben voor mogelijke gevaren en heel concrete voorzorgen nemen. Als we gaan houthakken, moeten we onze jonggidsen aanleren hoe dat veilig kan, moeten we ervoor zorgen dat de bijlen niet los aan de steel zitten, enz

De goede huisvader

Het principe van de goede huisvader is een juridische term. Het betekent dat je 'het goed' beheert naar je beste vermogen. Je beheert het zoals een huisvader zijn gezin zou beheren... Dat betekent dat je een dropping zelf uitstapt, vooraleer je je jonggivers de baan opstuurt. Het betekent ook dat je je auto niet vollaadt met welpen, maar je beperkt tot drie welpen, zoals de wet het voorschrijft. Als je je organisatieplicht vervuld hebt en ook je toezichtsplicht ter harte hebt genomen, heb je je dus als een goede huisvader gedragen

Toezichtsplicht

We zien erop toe dat onze leden zichzelf niet in gevaar brengen en moeten daar actief op toekijken. Als verkenners met bijlen beginnen te spelen, zijn we verplicht om in te grijpen. Als kapoenen in een boom willen klimmen, is het belangrijk om een oogje in het zeil te houden en ervoor te zorgen dat ze voorzichtig zijn.

Wat als het fout loopt?

Als we als leiding of groepsleiding de twee bovenstaande plichten niet in acht nemen, en als dat verzuim de aantoonbare oorzaak is van een ongeluk, dan kan het zijn dat je aansprakelijk bevonden wordt en eventueel zelfs veroordeeld wordt tot het betalen van schadevergoeding en/of een correctionele straf (boete, alternatieve of gevangenisstraf). Dat gebeurt bijna nooit, maar het is wel mogelijk. Voor het betalen van een schadevergoeding zijn we verzekerd bij Ethias. Correctionele straffen, daarvoor kan je je niet verzekeren en daarvoor zijn we bij VVKSM dan ook niet verzekerd. Let wel. Enkel een rechter is bevoegd om te oordelen of je je in een bepaalde situatie als een goede huisvader gedragen hebt.

4. Voor hete vuren

Over vuur

De wetgeving over vuur maken, is de laatste jaren veel strenger geworden. En dat maakt het ons als scouts en gidsen niet altijd even gemakkelijk. Toch is er geen reden tot paniek. De wetgever voorziet, zowel in Vlaanderen als in Wallonië, een aantal uitzonderingen. Een vuur van plantaardige brandstof kan bijvoorbeeld wel, mits een aantal duidelijke afspraken met de boswachter én de eigenaar van je terrein.

Een vuurtje stoken is niet alleen slecht voor het milieu, maar kan ook erg gevaarlijke situaties veroorzaken. Voorkomen is, zoals steeds, belangrijker dan genezen en dus leggen we graag nog eens de nadruk op preventie. Vuur ontstaat vaak daar waar je het het minste verwacht. Wees dus voorbereid en aandachtig als je vuur maakt.

Wet

Je vindt de wetgeving over vuur in het Belgisch Veldwetboek en in het bosdecreet (www.bosspel.be). Artikel 89, 8° van het Belgisch Veldwetboek verbiedt het maken van vuur binnen een afstand van 100 meter van huizen, bossen, heide, boomgaarden, hagen, graan en stro (zie hieronder bij de regels). Artikel 552, 1° van het Belgisch Strafwetboek bepaalt dat je geen rook mag verspreiden over de openbare weg.

Enkel het verbranden van plantaardige afvalstoffen is onder bepaalde omstandigheden toegelaten.

Regels VVKSM

- Hou rekening met het bosdecreet: maak vooraf afspraken met de eigenaar van het terrein en met de boswachter.
- Gebruik nooit benzine, mazout, spiritus of andere licht ontvlambare producten om vuur aan te maken of aan te wakkeren.
- Binnen VVKSM mogen leden pas vanaf de Jonggidsen/Jongverkenners zelf vuur maken. Zie er als leiding op toe dat alles gebeurt in goede en veilige omstandigheden.
- Voorzie altijd voldoende blusmateriaal, afhankelijk van de grootte van het vuur. Een emmer water en een emmer zand zijn een minimum. Zand smoort het vuur en water is nuttig bij eventuele brandwonden en om het vuur te doven.
- Grijp bij het minste vermoeden van brand onmiddellijk in: evacueren en blussen; aarzel niet om in te grijpen als een kampvuur de pan uitswingt of om te onderzoeken waar rook of verdachte geur vandaan komt.

Suggesties

- Hou vuur altijd uit de buurt van tenten en andere brandbare materialen. Hou rekening met de windrichting en -sterkte. Wind kan brandende gensters honderden meters met zich meedragen.
- Maak nooit vuur op een plek waar er wortels in de grond zitten, vuur verplaatst zich ook ondergronds.
- Maak je vuur niet te groot en laat de vlammen niet te hoog oplaaieren.
- Kies voor een vaste stookplaats. Zorg ervoor dat de directe omgeving van de stookplaats vrij is van brandbare voorwerpen.
- Wees extra aandachtig tijdens periodes van droogte.
- Maak voor het (kamp)lokaal een evacuatieplan en oefen het in.
- Bij brandwonden: eerst veel water (tien minuten!), de rest komt later.
- Loop nooit met fakkels onder bomen, ga er ook niet mee in een graanveld staan, in een gebouw of in een tent.
- Blussen: richt je bluswerk op de basis van het vuur, niet naar de vlammen. Het principe van blussen is dat je brandbaar materiaal afsluit van de lucht.
- Laat een brandend vuur, uitdovend vuur of vuurrest nooit onbewaakt achter.
- Vuurspuwen of andere "vuuractiviteiten" animeert de jongsten en staat stoer bij de oudere takken... toch raden we het af.

Tips

- *Vergeet de gids niet/De vergeten gids*: spel, video, kaartspel en een brochure, basiswerk van VVKSM over veiligheid onder andere over vuur. Uit te lenen bij elke gouv en in het documentatiecentrum van VVKSM.
- Ploeg Technieken, Lange Kievitstraat 74, 2018 Antwerpen, 03 231 16 20, technieken@vksm.be, www.vksm.be (kies voor leesvoer, voor Over & Weer en voor Grondvesten). Op beide webpagina's vind je massa's concrete informatie over vuren.
- *Kampvisum*, gratis te verkrijgen bij VVKSM, met o.a. veel tips over vuur .
- *Het veiligheidsABC van het jeugdlokaal*, met een uitgebreid hoofdstuk over brand. Uit te lenen bij het documentatiecentrum van VVKSM.

Brandwondencentra

02 268 62 00 = Brandwondencentrum Brussel
03 217 75 95 = Brandwondencentrum Antwerpen
04 366 72 94 = Brandwondencentrum Wallonië
09 240 34 90 = Brandwondencentrum Gent
016 34 87 50 = Brandwondencentrum Leuven
071 44 80 00 = Brandwondencentrum Wallonië

5. Eén pot nat

Over water

Water is de meest complexe van alle risicofactoren. Te koud, te warm, te diep, te ondiep, vaak verraderlijk en soms zwaar vervuild. Redenen genoeg dus om niet onbezonnen met de voeten in het nat te gaan staan. Wees als leiding op je hoede en probeer het water dat je voor je hebt goed in te schatten.

Wet

Zwemmen in Vlaanderen kan in principe overal, maar vaak is het onverantwoord. Hou altijd rekening met de kwaliteit van het oppervlaktewater en zwem enkel in zones aangeduid met een blauwe vlag (witte cirkel met blauwe golven). Deze vlag geeft aan dat je in een veilige en gezonde zwemzone bevindt. Wil je toch elders zwemmen, informeer dan eerst bij de gemeente in kwestie.

Koninklijk besluit van 15/10/1935: voor de bevaarbare waterwegen en de wet van 28 december 1967 voor de onbevaarbare waterwegen.

Regels VVKSM

- Respecteer elke officiële signalisatie.
- Vaar en zwem aan zee uitsluitend in bewaakte zones.
- Oppervlaktewater is in België **nergens** drinkbaar.
- Stap niet over grote ijsvlaktes zonder uitdrukkelijke toestemming van plaatselijke opzichters.
- Zwem nooit in stuwmeren, bij sluizen, nabij boten, sterke stroomversnellingen of watervallen.
- Hinder op rivieren nooit de scheepvaart
- Stap nooit in een ogenschijnlijk ongebruikte afwateringstunnel; vaak verbinden deze tunnels meren of kanalen en treden ze onverwacht in werking
- Bouw geen tentenkamp op oevers of in een droogstaande rivierbedding

Suggesties

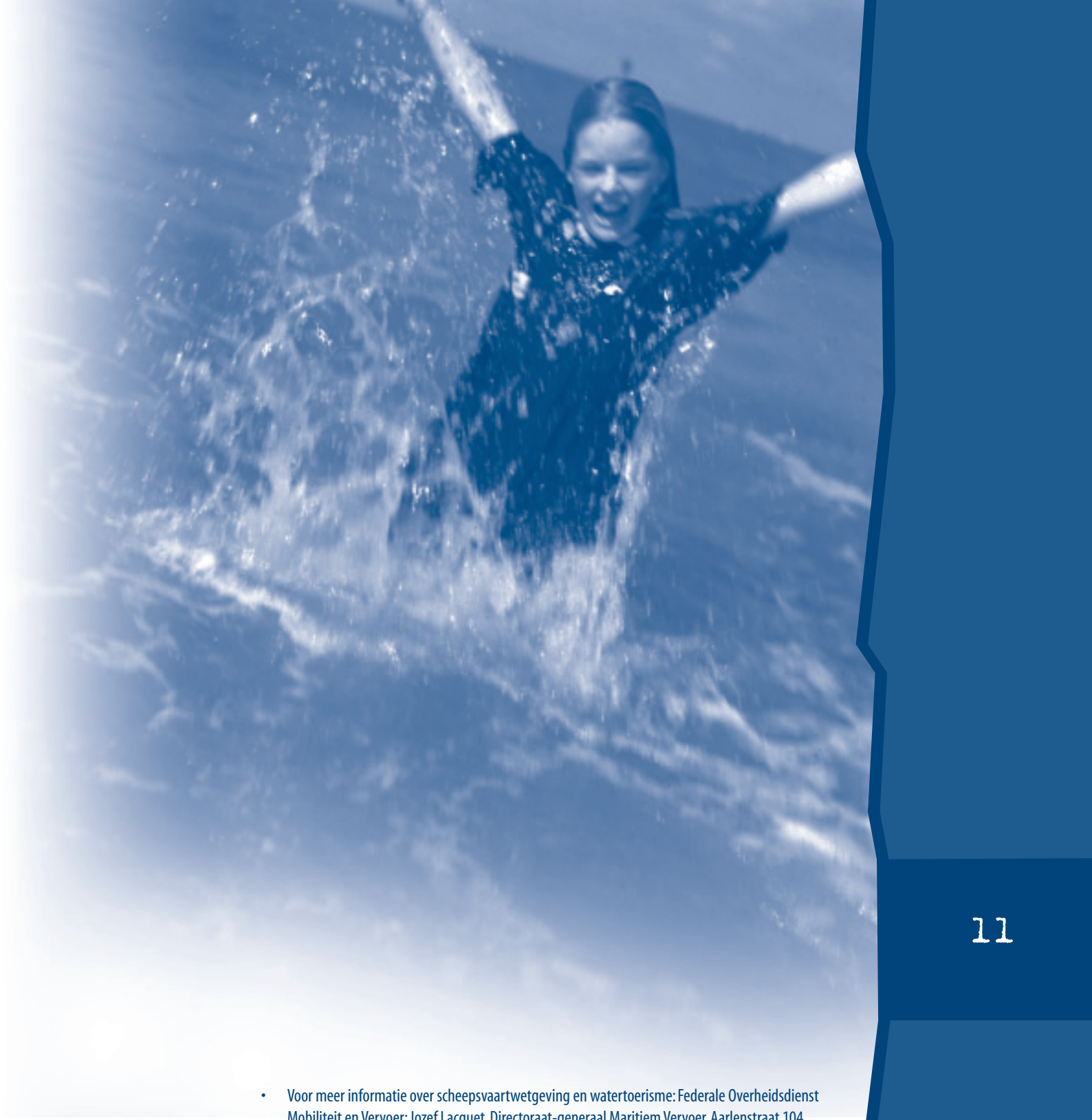
- Hou toezicht, zowel in het water als van op de oever. Van aan de kant heb je immers een beter overzicht op de hele groep. Ga regelmatig na of je nog toezicht hebt op **al** je leden.
- Informeer vooraf wie van de leden (goed) en niet (goed) kan zwemmen.
- Probeer de situatie realistisch in te schatten. Hou rekening met veranderende weersomstandigheden, de stroming, de diepte, de temperatuur, de wettelijke toestemming die je al dan niet nodig hebt, de zwemcapaciteiten van je leden, de zichtbare vervuiling. . .
- Baken een duidelijk gebied af waarin de leden mogen plonsen en zwemmen.
- Stilstaand water kan zelfs op geringe diepte soms verrassend koud zijn.
- Snelstromend water kan gevaarlijk zijn.
- Zorg er voor dat je vlot veilig is.
- Zorg er voor dat er niemand onverwacht onder het vlot terechtkomt.
- De regels voor vloten zijn dezelfde als deze voor kajak. Informeer je vooraf om te weten waar je mag vloten/kajakken (zie tips).
- Let tijdens het koken op met heet water en stoom.
- Baken best een duidelijk gebied af waarin mag worden geplonsd en gezwommen

Tips

- VVKSM, Ploeg zeescouting, Lange Kievitstraat 74, 2018 Antwerpen, 03 231 16 20, info@zeescouting.be, www.zeescouting.be.
- Voor informatie over veilige vloten: VVKSM, Ploeg technieken, Lange Kievitstraat 74, 2018 Antwerpen, 03 231 16 20, info@ploegtechnieken, www.vvksm.be.
- Ook in Het Tochtenboek, een uitgave van Chirojeugd-Vlaanderen, vind je informatie over veilige vloten.

Hou toezicht, zowel in het water als vanop de oever.

- Voor meer informatie over scheepvaartwetgeving en watertoerisme: Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer: Jozef Lacquet, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer, Aarlenstraat 104, 1040 Brussel, 02 233 13 21, info.mar@mobiliteit.fgov.be, www.mobiliteit.fgov.be
- www.binnenvaart.be
- Administratie Waterwegen en Zeewezen, Graaf de Ferrarisgebouw, Koning Albert II-laan 20, 1000 Brussel, 02 553 77 66.
- Voor informatie over waterbeleid, waterstanden en bedieningstijden van sluizen en bruggen: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Departement Leefmilieu en Infrastructuur. Administratie Waterwegen en Zeewezen. Afdeling Beleid Havens, Waterwegen en Zeewezen, Graaf de Ferraris-gebouw, 6de verdieping, Koning Albert II-laan 20, bus 5, 1000 Brussel, 02 553 77 02, beleid. awz@lin.vlaanderen.be, www.awz.be
- Op het nummer 0800 13845 krijg je dagelijks aangepaste info over waar je mag varen met vloten en kajaks en waar niet. Je krijgt een geprogrammeerde speaker aan de lijn die je (ook) in het Nederlands toelichting geeft bij de rivier naar keuze. Een kaartje en de nodige regels en uitleg vind je op www.mrw.wallonie.be/dgrne Klikken op 'eau' en dan op 'site kayaks'.
- Vragen over de onbevaarbare waterwegen kan je stellen aan de afdeling Water van AMINAL, Alhambragebouw, E. Jacquemainlaan 20, 1000 Brussel, 02 553 21 11, water@lin.vlaanderen.be.

6. Me Jane, You Tarzan!

Over hoogte

Dat veel mensen in meer of mindere mate hoogtevrees hebben, heeft een goeie reden. Ons lichaam en onze geest waarschuwen ons voor alle mogelijke gevaren die met hoogte verbonden zijn. Toch lonkt de hoogte soms. Omdat ze schoonheid belooft, een kick, of omdat het een uitdaging kan zijn om je angst te overwinnen.

Scouting heeft geen nood aan spits technologie en stunts. We beperken ons hier dan ook tot activiteiten die tot de gewone scouts- en gidsenwerking behoren. We raden het ten stelligste af om op eigen initiatief grote hoogtes te gaan verkennen.

Wet

Er bestaat geen concrete wetgeving over hoogte. Wel willen we hier een fabeltje uit de wereld helpen. 'Men' zegt wel eens dat je tot drie meter vrij kan klimmen en klauteren. Maar dat is niet zo, je moet altijd de nodige veiligheidsvoorschriften in acht nemen; of een lid of leid(st)er nu in een boom klimt, op een rots klautert of over een beekje springt.

Ook hier verwijzen we naar het principe van *de goede huisvader* (zie ook p. 7). De goede huisvader denkt uiteraard niet in meters en centimeters, maar schat de situatie realistisch in. De enige gouden raad die we je hier kunnen meegeven is de volgende: wees liever te streng dan te laks en bezin voor je begint. Een kleine denkoefening vooraf kan je heel wat narigheid besparen.

Regels VVKSM

- Let erop dat iedereen (leden én leiding) altijd beveiligd is. Laat het beveiligen met touw en musketons over aan deskundigen.
- Zorg voor degelijk materiaal. Let bij de bepaling van de degelijkheid op de ouderdom van het materiaal, de staat van dienst, het onderhoud, de zwakke punten...
- Zorg voor deskundige begeleiding. Jezelf deskundig verklaren is uit den boze. Ervaring, opleiding, profiel van de activiteit en de deelnemers zijn bepalende factoren om je deskundigheid na te gaan. Bij VVKSM verstaan we onder deskundig: aangesloten bij en gebrevetteerd door een erkende organisatie of lid van een VVKSM-ploeg (ploeg technieken, zeescouting, Raksja en SOLL).
- Handel nooit alleen, iedereen maakt fouten en fouten kunnen nefast zijn. Controle is dus het sleutelwoord!
- Als je twijfels hebt over het materiaal of over de deskundigheid van de begeleiding, neem dan geen risico's. Scouting is ook grenzen durven trekken, je verantwoordelijkheid nemen en de activiteit afgelasten.
- Bovenstaande regels zijn een absolute must. Ze gelden dan ook voor rotsklimmen, speleologie, torens sjourren en het gebruik van kabelbanen en commandoparcours.
- Let op de ondergrond (andere mensen, scherpe of harde voorwerpen, ...?)
- Laat leden nooit, zonder toezicht, experimenteren met hoogte of diepte.
- Graaf geen putten waar's nachts mensen passeren. Maak na het kamp alle gemaakte putten dicht
- Hooggebergte is het terrein van specialisten

Suggesties

Organisatorisch

- Neem elk signaal van hoogtevrees ernstig; forceer niemand om in de hoogte of diepte te gaan wanneer hij of zij bang is; moedig je leden aan, maar negeer hun angst niet.
- Laat leden nooit zonder toezicht experimenteren met hoogte of diepte.
- Voorzie het noodzakelijke EHBO-materiaal op de plaats van de activiteit. Zorg ervoor dat minstens één aanwezige verantwoordelijke weet hoe het materiaal gebruikt moet worden.
- Bepaal in welke bomen je leden mogen klimmen, in welke niet... en vertel hen ook waarom niet.
- Geef steeds leiding en instructies vanop de grond, zo hou je overzicht op het geheel.
- Ook zij die op de begane grond staan, dragen een helm.

12

'Men' zegt wel eens dat je tot drie meter vrij kan klimmen en klauteren. Maar dat is een fabeltje.

Wij opteren ervoor om steeds links en achter elkaar te lopen.

- Zoek bij voorkeur een klimzaal waar de beveiliging gebeurt vanop een vast punt, en niet door een tweede persoon.
- Of kies ervoor dat de beveiliging gebeurt door een monitor van het centrum. (Af te spreken met de uitbater)

Technisch

- Ten gevolge van een aantal betreurenswaardige klimongevallen met onervaren leiders en problematische vervuiling van rotsmassieven, is klimmen op rotsmassieven onderhevig geworden aan strenge regelgeving. Om er te kunnen klimmen, heb je nu een lidkaart nodig van de Vlaamse Bergsport- en speleologiefederatie.
- Gebruik uitsluitend materiaal dat specifiek voor touwactiviteiten werd ontwikkeld en gekeurd (bijvoorbeeld CE).
- Touwen verslijten terwijl ze ongebruikt opgeslagen liggen. Hou de ouderdom van je materiaal dan ook goed in het oog.
- Pas het materiaal, de gebruikte technieken en de duur van de activiteit aan je doelgroep aan.
- Span touwen nooit op met behulp van voertuigen of mechanische lieren (tire-fort). De krachten die je daardoor ontwikkelt, kan je enkel inschatten na een degelijke technische opleiding.
- Test als leiding vooraf of een boom voldoende stabiliteit biedt, er sterk dragende takken zijn en voldoende stevige grijppunten om te stijgen en dalen.
- Zorg voor degelijk materiaal (sterk jong hout en stevig touw) bij het maken van een toren
- Sjur hoge constructies beneden op de grond en trek ze afgewerkt recht; zo moet er minder uitvoerig in de hoogte worden gepioneerd. Voor de afbraak leg je een hoge constructie beter plat. (Lengte is veiliger dan hoogte)
- Werp nooit materiaal omhoog of omlaag

Tips

- Vergeet de gids niet/De vergeten gids: spel, video, kaartspel en een brochure, basiswerk van VVKSM over veiligheid, onder andere over hoogte. Uit te lenen bij elke gouw en in het documentatiecentrum van VVKSM.
- Ploeg Technieken, Lange Kievitstraat 74, 2018 Antwerpen, 03 231 16 20, technieken@vvksm.be, www.vvksm.be (kies voor leesvoer, voor Over & Weer en voor Grondvesten).
- Belgische Alpenclub (BAC), Kazernestraat 38, 9100 St-Niklaas, 03 776 60 78, info@belgischealpenclub.be
- www.belgischealpenclub.be
- Vlaamse Bergsport- en speleologiefederatie (VBSF), Daniël Herreynsaan 155, 2610 Wilrijk, 03 830 35 60
- info@vbsf.be www.vbsf.be
- Verbond van Vlaamse Speleologen (VVS), Broekstraat 23, 3001 Heverlee, 016 23 78 99, vvs@speleo.be, www.speleo.be/vvs

Over Kabelbanen

De kabelbaan is één van de spectaculairste jeugdbewegingactiviteiten. Niet alleen omdat er bij de sprong zelf een serieuze stoot adrenaline door je lijf stroomt, maar ook omdat bij de opstelling en de afbraak heel wat technieken en inzicht nodig zijn.

Een kabelbaan voor iedereen lijkt dan ook een grote uitdaging. Maar we gaan voor die veilige kick. Die kick lijkt mogelijk als iedereen aan dezelfde kabel trekt.

Toch heeft dit voor jou als begeleider een aantal gevolgen. Een veilige kabelbaan is niet vrijblijvend. De organisator van een kabelbaan is een goede huisvader. Een goede huisvader weet met welk materiaal hij werkt, welke krachten hij voor dat materiaal mag aanwenden, welke angstervaring een kabelbaan teweegbrengt.

Omdat we beseffen dat het nemen van deze verantwoordelijkheid geen evidente klus is, bieden we ons eigen pakket aan. De uitgebreide beschrijving van de scoutshop-kabelbaan vind je verder in deze brochure.

Zij die er voor kiezen de moeilijkere weg te nemen, en zelf een kabelbaan willen opstellen, willen we zeker die mogelijkheid bieden. Desondanks dient dit te gebeuren binnen strakke grenzen. Met VVKSM hebben we een aantal regels die je niet kan negeren. Ze zijn absoluut. We hebben die regels voor verkeer, we hebben ze voor druggebruik en we hebben ze voor kabelbanen.

Lees aandachtig deze brochure zodat je zeker geen zinloze risico's neemt. Respecteer daarnaast volgende regels. Het zijn de minimumvoorwaarden om een kabelbaan op te stellen:

Regels

1. Hou je aan de richtlijnen van VVKSM. Negeren van deze richtlijnen is onverantwoord! Aan deze richtlijnen is een checklist gekoppeld. Gebruik deze checklist telkens je de kabelbaan in gebruik neemt. Kan je aan één van de punten van de checklist niet voldoen, zet je kabelbaan dan niet op!
2. Laat je materiaal tijdig keuren. Zeker industrieel materiaal zoals een 'tire-fort' of een staalkabel dient op regelmatige tijden (jaarlijks) gekeurd te worden. Laat dit doen door erkende keuringsorganisaties (zoals AIB Vinçotte, TÜV Rheinland Belgium, ...).
3. Bij twijfel: Stoppen! Is je materiaal niet in orde, ontbreekt er een onderdeel, twijfel je over de juiste gebruikwijze... Neem dan geen risico's.
4. Geen death-rides: De hellingsgraad van een kabelbaan (gemeten van het startanker tot het stopanker) is maximaal 12°. Bij een hellingsgraad groter dan 12° spreken we van een death-ride. Deze zijn dus verboden.

Deze richtlijnen zijn geldig binnen het Vlaamse jeugdwerk. De richtlijnen werden opgesteld door volgende organisaties: VVKSM-Scouting, FOS open Scouting, Chirojeugd Vlaanderen, KLJ, KSJ-KSA-VKSJ, Nature vzw

Richtlijnen

Deze richtlijnen zijn de minimumvoorwaarden waaraan je kabelbaan moet voldoen. Tevens geven we op basis van deze richtlijnen een checklist mee. Vul deze checklist steeds in bij aanvang van de kabelbaan-activiteit. Zo je op één van de vragen van de checklist "neen" antwoordt, dan doe je er goed aan om je kabelbaanactiviteit niet te laten doorgaan.

Algemeen

- Handel steeds als een goede huisvader. Dit houdt in dat je een activiteit met de kabelbaan deftig voorbereidt en dat je tijdens het gebruik overzicht en toezicht hebt op de gang van zaken op heel de kabelbaan.
- Volg vorming vooraleer een kabelbaan op te zetten.
- Een kabelbaan begeleid je met voldoende begeleiding (minimum 2 begeleid(st)ers).
- Deze richtlijnen betreffen tijdelijke, begeleide kabelbanen. Vaste kabelbanen vallen onder het KB van de speeltuigen.
- Wij geven de voorkeur aan gekeurd, voldoende gedimensioneerd materiaal. Bij twijfel moet je het materiaal ontdebelen of kies je voor materiaal dat zeker sterk genoeg is.
- Gebruik steeds materiaal dat op elkaar afgestemd is: bvb. geen spansysteem met een spankracht van drie ton voor een looptouw met een maximum draagkracht van twee ton.

De loopkat

- Het is aanbevolen een loopkat te gebruiken.
- De loopkat moet gelagerd zijn. Is ze niet gelagerd, moet ze ontdubbeld worden.
- De loopkat moet met zijn passagier verbonden zijn via een gesloten haak of een schroefmusketon.

Het looptouw

- Zorg voor een voldoende sterk looptouw.
- Span het looptouw niet te hard op, maar zorg ervoor dat het er uitziet als een boog: zo krijg je een snelle start, gevolgd door een rustige uitloop.
- De deelnemers mogen het looptouw niet met de handen kunnen aanraken tijdens het afdalen.
- Wens je een staalkabel als looptouw te gebruiken, dan dien je deze jaarlijks aan een productkeuring te laten onderwerpen

Het opspansysteem

- Laat de spanning na het opspannen van de kabelbaan nooit op het ophangstelsel, maar haal het er tussenuit of overbrug het.
- Zorg ervoor dat je niet te veel spanning op het touw zet.

De rem

- Iedere kabelbaan heeft een rem en een noodrem, of is zelfremmend.

Beveiliging

- Gebruik nooit onbeveiligd een kabelbaan.
- Op grote hoogte werk je steeds met beveiliging.
- Gebruik voor de beveiliging bij voorkeur een harnas. Als de deelnemer een normale, volwassen lichaamsbouw heeft, volstaat een heupgordel.
- Een helm is aan te bevelen.

Organisatie

- Test je kabelbaan steeds op voorhand met een dood gewicht.
- De deelnemers moeten op een veilige manier aan de startplaats kunnen komen.
- Deelnemers noch begeleiding mogen de kabelbaan gebruiken zonder beveiliging.
- De begeleiders moeten elkaar kunnen zien en/of horen. Spreek eventueel fluitsignalen af. Zorg voor een zonnebril en/of een petje als de begeleiders verblind kunnen raken door de zon.
- Geef zoveel mogelijk mensen een taak. Geef iedereen zijn (veilige) plaats. Maak een duidelijk plan wie waar staat.
- Breek de kabelbaan na gebruik onmiddellijk af. Indien dit door omstandigheden niet mogelijk is, dien je ze grondig af te sluiten.
- Voorzie afwisseling voor de begeleiding. Er zijn heel wat taken: remmen, start begeleiden, ...
- Voorzie een EHBO-kit, een gsm en een mes (om touwwerk door te snijden), omdat je uiteraard nooit alles kan voorkomen.

Omgeving

- Let op de juiste ondergrond. Dit is zowel voor de passagier als voor de remmer erg belangrijk. Op vochtige grond kan je uitglijden, op rotsachtige grond wordt wel eens een voet omgeslagen.
- Bescherm steeds de bomen die je gebruikt tegen beschadiging.
- Als vertrekpunt kies je voor een stevige boom of een waardig alternatief. Hang nooit een kabelbaan aan een dode of jonge boom.
- Het looptouw moet vrij hangen. Er mogen dus geen takken in de weg hangen.
- Bij de start van een deelnemer bevindt niemand zich onder de vertrekzone of in de buurt van de constructie en het traject van het touw. Voorzie een vrije ruimte rond de kabelbaan. Span eventueel af met een veiligheidslint.
- Zorg ervoor dat je hele installatie opvalt als je ze achterlaat. Het looptouw kan gevaarlijk zijn. Je blijft verantwoordelijk voor je installatie. Een bordje "betreden op eigen risico" verandert daar niets aan.

Emotionele veiligheid

- Groepsdruk is een belangrijk aspect bij een kabelbanenactiviteit die al je aandacht verdient. Soms is het dapperder om een oefening te weigeren dan te begeven onder groepsdruk.
- Geef aan alle deelnemers vooraf een duidelijke en aangepaste uitleg over de activiteit zodat ze van het vertrek tot bij de landing weten wat hen te wachten staat.
- Verplicht niemand tot het gebruik van de kabelbaan. Let er tevens op niemand te forceren. De lijn tussen "motiveren" en "pushen" is soms erg dun.
- Angst is moeilijk te herkennen. Heb hier aandacht voor.
- Ook na de kabelbanenactiviteit moet elke deelnemer er een goed gevoel aan overhouden.
- De begeleiders van de kabelbaan hoeven zich niet als helden voor te doen: voor hen gelden dezelfde (veiligheids-)regels als voor de deelnemers.
- Heb aandacht voor omgevingsfactoren: het weer, het tijdstip, . . .
- Wees als begeleider niet alleen bekommerd om de deelnemers die met de kabelbaan bezig zijn, maar heb ook aandacht voor de omstaanders. Vermijd bijvoorbeeld te lange wachttijden of geef zo veel mogelijk wachtenden een taak.

Checklist kabelbanen

algemeen:

- Is er minimum één begeleid(st)er die vorming gevolgd heeft?
- Bedraagt de hellingsgraad niet meer dan 12°?
- Bestaat je kabelbaan uit een vaste set onderdelen die enkel voor die doeleinden gebruikt wordt?
- Is al het benodigde materiaal aanwezig?
- Is het materiaal in goede staat?

materiaal:

- Is het opspansysteem na het opspannen overbrugd of weggehaald?
- Zijn er aan het looptouw geen zichtbare beschadigingen.
- Heeft de staalkabel een keuringscertificaat.
- Zijn er aan de loopkat geen zichtbare beschadigingen?

rem:

- Is er een rem en noodrem voorzien?

organisatie:

- Is de kabelbaan getest met een dood gewicht?
- Zijn deelnemers en begeleiding die in de hoogte gaan beveiligd?
- Is er voldoende begeleiding?
- EHBO-Kit
- Gsm
- Scherp mes

omgeving:

- Zijn de ankerpunten stevig genoeg?
- Zijn er geen hindernissen in de lijn van het looptouw?
- Hangen er geen takken in de weg van het looptouw?
- Is er voldoende vrije ruimte rond de kabelbaan (minimaal twee meter langs beide kanten)

7. Met toeters en bellen

Over verkeer

We hoeven het je niet meer te vertellen: in Vlaanderen vallen jaarlijks veel te veel verkeersslachtoffers. Ook scouts en gidsen lopen gevaar in het verkeer. Wij zijn niet onkwetsbaar. Voorbeelden moeten hier niet ver gezocht voor te worden.

Voor een kapoen is verkeer iets anders dan voor een giver, en voor een fietser gelden andere regels dan wanneer je te voet de weg optrekt. Veel verschillende regels, maar allemaal van levensbelang. Verkeersregels zijn dan ook dwingend, zonder enige speelruimte en dus niet voor interpretatie vatbaar. In het verkeer krijg je maar één kans.

De wet

Als begeleid(st)er van een groep voetgangers heb je sinds kort een beperkte bevoegdheid in het verkeer. Je mag het verkeer bijvoorbeeld doen stoppen om je groep te laten oversteken, op voorwaarde dat je gebruik maakt van een draagbaar bordje met de afbeelding van het verkeersbord C3 (witte ronde schijf van minimaal 15 cm doorsnede met rode rand). Meer info vind je in artikel 41 van het verkeersreglement.

Opgelet: de aanwijzingen die groepsleiders mogen geven, mogen niet verward worden met de bevelen van bevoegde personen (bijvoorbeeld politie). De aanwijzingen gaan niet boven verkeerstekens en verkeersregels.

Artikels 40 tot 44 van de verkeerswetgeving. Deze artikels vertellen je alles over de plaats van de voetganger op de openbare weg. Voetgangers moeten op de begaanbare voetpaden of de verhoogde bermen lopen. Indien er geen voetpad of verhoogde berm is, moet je de gelijkgrondse berm volgen.

Regels VVKSM

• voor voetgangers

- ☛ Zoals de wet zegt, moet je altijd op het voetpad of de gelijkgrondse berm lopen. Indien geen van beide aanwezig is, mag je op de rijbaan lopen.
- ☛ Als je op de rijbaan moet lopen, moet je aan de linkerkant van de rijbaan lopen. Je ziet dan namelijk het verkeer aankomen. De enige uitzondering op deze regel wordt gevormd door processies, stoeten en groepen die vergezeld zijn van een leid(st)er. Omdat de definitie van 'een leider in een groep' in de verkeerswetgeving zeer vaag is én omdat het moeilijk is om altijd in compacte groep te wandelen, opteren wij ervoor om steeds links en achter elkaar te lopen.
- ☛ Bereid je tocht voor op basis van de VVKSM-brochure 'Straatmanieren'. Gebruik het 'Certificaat Veilig Gedropt' (binnenkatern) tijdens nachtelijke wandelingen en droppings.
- ☛ Droppings zijn verboden tijdens weekendnachten langs verharde openbare wegen (rood op de stafkaart). Hierop bestaan een aantal kleine uitzonderingen (zie ook in 'Veilig gedropt').
- ☛ Avond- en nachtdroppings zijn altijd verboden voor jonggidsen, jongverkenner en leden van jongere takken. Reserveer deze activiteit enkel voor gidsen, verkenner en jins -als je hen werkelijk in staat acht om zich veilig te gedragen- en voor leiding.
- ☛ Iedereen die zich in het donker, in de mist of bij een combinatie van schemer en regen op de openbare weg begeeft, moet reflecterend materiaal dragen. In groep moet de voorste persoon een rood licht dragen en de achterste persoon moet voorzien zijn van een wit of geel licht.
- ☛ Oversteekplaatsen en zebra's moet je gebruiken als ze op minder dan dertig meter liggen.
- ☛ Autosnelwegen en autowegen zijn strikt verboden terrein voor voetgangers. Wandelen op de pechstrook of de autosnelweg oversteken, is dus volledig uit den boze. Geef dit zeker nooit als opdracht!
- ☛ Liften wordt altijd en overal afgeraden.

- **voor fietsers**
 - ☛ Als er een fietspad is, dan moet je daar als fietser altijd gebruik van maken.
 - ☛ Naast de verhoogde fietspaden zijn er de gemarkeerde fietspaden, die worden aangegeven door twee evenwijdige witte onderbroken strepen. Je mag deze enkel in de rijrichting volgen.
 - ☛ Steek je arm uit telkens je van richting wil veranderen, behalve als dit je veiligheid in het gedrang zou brengen. (vb. tramsporen, beschadigd wegdek, . . .)
 - ☛ Is er een oversteekplaats voor fietsers, dan moet je deze altijd gebruiken.
 - ☛ Doe geen fietstochten met kapoenen.
 - ☛ Fluoresceer in het verkeer.
 - ☛ Probeer altijd op één lijn te fietsen. In bepaalde gebieden mag je volgens de wet met twee naast elkaar fietsen. Maar dit mag enkel onder bepaalde voorwaarden die je als leiding moeilijk onder controle hebt. Voor de veiligheid van je groep en voor je eigen gemoedrust, kan je dus maar beter op één lijn fietsen. . . . Sowieso mag je zeker nooit meer dan de helft van de rijbaan innemen.
- **voor autogebruik**
 - ☛ Drink nooit als je een auto moet besturen. Zorg er op kamp of op weekend voor dat er steeds voldoende mensen
 - ☛ zijn die veilig en nuchter de auto kunnen besturen.
 - ☛ Rijd steeds defensief, niet agressief. Het is de beste manier om verkeerssituaties juist in te schatten en ongelukken
 - ☛ te vermijden.
 - ☛ Overschrijd nooit het maximum aantal zitplaatsen. Per gordel één persoon is hier de regel.

Suggesties

- **voor voetgangers**
 - ☛ Hou de groep waarmee je op stap gaat liefst zo klein mogelijk: een kleine groep is veel overzichtelijker en laat zich ook gemakkelijker sturen door de leiding.
 - ☛ Plan een route in een omgeving met zo weinig mogelijk risico's.
 - ☛ Stippel op voorhand je reisweg uit. Heb oog voor de gevaarlijke punten.
 - ☛ Geef duidelijke instructies bij het begin van de tocht. Overloop de belangrijkste verkeersregels, vraag correct gedrag en voldoende concentratie, wijs ook op mogelijke gevaren tijdens de tocht.
 - ☛ Reageer onmiddellijk en kordaat als je iemand iets onveilig doet.
 - ☛ Wanneer je een dorps- of stadspel organiseert, druk je leden dan op het hart dat de verkeersregels gerespecteerd moeten worden.
 - ☛ Laat iedereen klimmen en dalen op eigen tempo. Hou de groep bij elkaar op regelmatige rustpunten, rust gezamenlijk
 - ☛ uit, ook nadat de laatste is aangekomen.
 - ☛ Er gaat of fietst steeds een leid(st)er voorop en er blijft steeds een leid(st)er achteraan.
 - ☛ Matig snelheid bij het afdalen van steile hellingen (niet lopen).
- **voor fietsers**
 - ☛ Controleer of de uitrusting van de fietsen wettelijk in orde is: goede remmen, lichten en reflectoren zijn cruciaal. Hou voor een langere tocht enkele dagen vooraf een fietscontrole, zodat je tijd hebt om herstellingen uit te voeren.
 - ☛ Als je in groep fietst (je bent een groep vanaf 15 personen), probeer dan in groep te blijven. Vermijd opsplitsing in kleine groepjes. Het verhoogt de risicofactor en het werkt demotiverend voor de achterblijvers.
 - ☛ Vervoer enkel bagage als ze op een juiste manier bevestigd is. Een slecht geladen of overladen fiets is een gevaar, zowel voor de fietser als voor de andere weggebruikers.
 - ☛ Vraag vooraf om ervoor te zorgen dat alle fietsen in orde zijn. Kijk dit ook nog eens na bij het begin van de tocht.
 - ☛ Bij fietstochten dienen de remmen vooraf te worden gecontroleerd.

- ☛ Stoppel op voorhand je reisweg uit. Heb oog voor de gevaarlijke punten.
- ☛ Vermijd of beperk fietstochten met kabouters en welpen.
- ☛ Zorg er altijd voor dat een leid(st)er vooraan rijdt en dat een andere leid(st)er de rangen sluit.
- ☛ Geef duidelijke instructies bij het begin van de tocht. Vraag correct gedrag en voldoende concentratie, wijs ook op mogelijke gevaren tijdens de tocht.

- **voor autogebruik**

- ☛ Rijd altijd met een snelheid die aangepast is aan de omstandigheden: de staat van het wegdek, het donker, de verkeersomstandigheden.
- ☛ Gebruik de auto zo weinig mogelijk in scouts- en gidsenverband. Je verlaagt de risico's daarmee aanzienlijk. En het milieu vaart er wel bij!
- ☛ Rij niet langer dan 2 uur aan 1 stuk door.
- ☛ Extra voorzichtigheid is geboden bij het rijden met minibuses: als je hiermee weinig of geen ervaring hebt eist het besturen ervan bijzondere aandacht; een minibus draait en remt immers anders dan een gewone personenwagen.

Probeer altijd achter elkaar te fietsen.

Tips

- Straatmanieren, VVKSM-brochure, te koop in de Scoutsshop. Je kan de brochure ook downloaden van de VVKSM-website.
- Veilig gedropt, gratis te verkrijgen bij VVKSM en eveneens te downloaden van de VVKSM-website.
- www.wegcode.be: wegwijz in het Belgisch verkeersreglement. Met behulp van een vlotte zoekmachine vind je er alle info over de jongste politieke besluiten omtrent verkeer en veiligheid.
- Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid (BIVV), Haachtsesteenweg 1405, 1130 Brussel, 02 244 15 11, info@bivv.be, www.bivv.be www.verkeerswet.be
- Verkeerspedagogisch instituut, Spinnersstraat 29, 8800 Roeselaere, 051 21 04 17, info@verkeervpi.be, www.verkeervpi.be
- Vergeet de gids niet/De vergeten gids: spel, video, kaartspel en een brochure, basiswerk van VVKSM over veiligheid, onder andere over verkeer binnen VVKSM. Uit te lenen bij elke gouw en in het documentatiecentrum van VVKSM.
- Het Kampvisum, gratis te verkrijgen bij VVKSM, o.a. met veel tips over verkeer.
- De takhandboeken: in elk takhandboek vind je specifieke informatie over hoe je je in het verkeer begeeft met de leden van je tak. Te koop in elke Scoutsshop.

Certificaat • Veilig gedropt

naam van de groep:

datum dropping:

streek waarin de dropping plaatsheeft:

- Deze dropping heeft niet plaats tijdens de nachten van vrijdag op zaterdag en van zaterdag op zondag.
- Deze nachtdropping verloopt niet langs verharde openbare weg.
- De deelnemers aan deze dropping zijn gidsen, verkenners, jin of leiding.
- Lichtgevend of reflecterend materiaal wordt voorzien.
- We blijven redelijk wat betreft tijdsduur en aantal kilometers.
- We hebben de af te leggen weg zelf vooraf verkend.
- Onderweg zijn controleposten voorzien.
- Aan de deelnemers wordt gemeld dat het verboden is om te liften.
- Een contactmogelijkheid in nood wordt voorzien.
- We voorzien groepjes van minimum twee personen en vragen om samen te blijven.
- Afwisselend wordt een verantwoordelijke per groepje aangeduid die let op het verkeer en signaleert met een zaklamp.
- De groepjes zijn niet te omvangrijk.
- Beperkte EHBO is mee op tocht.
- Ongevalformulieren hebben we bij ons.
- Adressen van nabijgelegen hulpdiensten zijn ons bekend.
- De deelnemers worden niet geblinddoekt in de auto.
- De deelnemende leden zijn geïnformeerd over de verkeersvoorschriften voor voetgangers.
- Alle deelnemers zijn aangesloten en dus verzekerd bij VVKSM.
- Als door weersomstandigheden de zichtbaarheid onvoldoende is zullen we de dropping niet laten doorgaan.

Met dit certificaat informeren we onze leden, hun ouders en de groepsleiding.

We beschouwen het als een kwaliteitslabel waarmee we willen tonen dat we deze dropping grondig hebben voorbereid met oog voor de veiligheid. Want deze veiligheid is voor ons een grote bekommernis.

We hopen hiermee het nodige vertrouwen te krijgen.

De leiding

8. Spijkers met koppen

Over materiaal

Veiligheid begint bij goed materiaal en goed onderhoud. Wie regelmatig met de fiets rijdt, weet dat een platte band, een gebroken remkabel of een defect achterlicht erbij horen. Zo gaat het ook met een bijl, een klimtouw of een gasvuur. Verstandig aankopen, regelmatig controleren en correct herstellen zijn hier de sleutelbegrippen. En durven. Durven om het materiaal uit omloop te nemen als het niet langer veilig of bruikbaar is. Leden gaan er al te vaak, en terecht, van uit dat het materiaal dat ze gebruiken in orde is. Laat hen dan ook niet in de steek.

Wet

In eerste instantie geldt ook hier de regel van de goede huisvader. Verzorg je materiaal en zorg er voor dat de gebruiker met kennis van zaken te werk gaat. Als je gespecialiseerd materiaal aankoopt, neem dan de bijhorende handleiding grondig door voor je het materiaal gebruikt. Neem de beschreven veiligheidsvoorschriften altijd in acht. Zo vermijd je niet alleen ongevallen, maar zorg je er ook voor dat je niet aansprakelijk kan gesteld worden bij eventuele ongevallen.

Regels VVKSM

- Controleer bijlen, zagen en messen vooraf: zorg dat de stelen stevig en veerkrachtig zijn en niet loszitten. Zorg dat de bijlen voldoende scherp zijn; een scherpe bijl is minder gevaarlijk dan een botte omdat ze trefzekerder hakt. Probeer het gebruik van bijlen zoveel mogelijk te vermijden. Zagen is namelijk veiliger dan hakken.
- Kapoenen, kabouters en welpen zijn te jong om te hakken of te zagen. Vanaf jonggidsen en jongverkenners is hakken en zagen te verantwoorden, zolang de leden goed op de hoogte zijn van de basisregels over veiligheid (zie volgende punt).
- Begeleid vooraf oefeningen in het hakken. Maak van een korte introductie cursus 'Hamer, Bijl & Zaag' een vast item in je (jong)giverwerking.
- Zorg ook bij sjorringen voor degelijk materiaal. Dat is: sterk, jong hout, dat goed opgeslagen ligt en stevig touw.

Suggesties

- Controleer je materiaal regelmatig. Voorzie in de voorbereiding van je activiteit, weekend of kamp voldoende tijd om het materiaal grondig na te kijken.
- Contacteer bij twijfel de ploeg technieken van VVKSM (adres onderaan).
- Laat bijlen en zagen nooit rondslingeren; berg ze op in een koffer.
- Zorg dat de gebruiker geconcentreerd is. Hamers, bijlen en zagen zijn geen speelgoed.
- Het gebruik van een driepikkel geniet de voorkeur op het gebruik van palen die je met een hamer in de grond slaat.
- Draag een bijl op de juiste manier: neem de kop in de hand met de snede naar voor gericht, de steel tussen midden- en wijsvinger en de duim naar de bovenkant.
- Sjør hoge constructies bij voorkeur op de grond en trek ze recht van zodra ze afgewerkt zijn. Indien dit niet mogelijk is, zorg dan voor voldoende beveiliging.
- Sjør met polypropyleen. Polypropyleen rot niet, wordt niet wak en is dus veiliger. Het is bovendien een milieubewustere keuze dan touw omdat je het lange tijd kan blijven gebruiken. Wat uiteraard ook de prijs drukt.
- Geef steeds leiding en instructies van op de grond. Zo behoud je een overzicht op het geheel.
- Zet je tent niet onder bomen

Een scherpe bijl is minder gevaarlijk dan een botte omdat ze trefzekerder hakt.

Tips

- Ploeg Technieken, Lange Kievitstraat 74, 2018 Antwerpen, 03 231 16 20, technieken@vksm.be, www.vksm.be en www.vksm.be (kies voor leesvoer, voor Over & Weer en voor Grondvesten). Op beide webpagina's vind je massa's concrete informatie over bijlen, zagen, sjarahout, tenten, rugzakken, kaarten enzovoort.
- Kampvisum, gratis te verkrijgen bij VVKSM, met o.a. veel tips over bijlen, hamers, gasbranders

En wat als er toch iets gebeurt?

Eerste HULP bij ongevallen.

Zorg dat er altijd iemand binnen je leidingsploeg is die de grondbeginselen van EHBO kent. Alles kan beter: zorg dat je zélf de grondbeginselen van EHBO kent.

In de EHBO-koffer:

geneesmiddelen voor inwendig gebruik: diaree, verstopping, spijsverteringsstoornissen, keelpijn, koorts, pijnstillers.

geneesmiddelen voor uitwendig gebruik: insectesteken, spierpijn, verstuiking, zonnebrand, brandwonden.

ontsmettingsmiddel: Isobetadine.

verbanden: kleefpleisters, steriel wondverband, zwachtels, driehoeksverband.

koortsthermometer

schaartje

pincet

veiligheidsspelden

EHBO-gids

telefoonnummers bij nood

Let wel!

EHBO dient enkel om de eerste zorgen toe te passen.

De echte verzorging en toediening van medicamenten laat je beter aan medici over.

Zorg er dus voor dat je altijd & overal een DOKTER kunt bereiken.

Raadpleeg bij twijfel altijd een arts, beter te vroeg dan te laat.

Ben je voor langere tijd op een kampplaats, contacteer vooraf de plaatselijke dokter en noteer het telefoonnummer van het dichtstbijzijnde ziekenhuis.

Wéét waar snel een telefoon te vinden is, of zorg dat je er een bij de hand hebt.

9. Er zit een gaatje in mijn luchtmatras!

Op kamp en op weekend

Op kamp of weekend ben je niet alleen dag en nacht verantwoordelijk, je bent bovendien op onbekend terrein en je organiseert ook vaker activiteiten met grotere risico's: kampvuur, dropping, zwemmen, ... Maar daarnaast wordt op kamp en op weekend ook de verantwoordelijkheid voor het welzijn van kinderen en jongeren groter. Niet alleen omdat we goed omgaan met elkaar belangrijk vinden, maar ook omdat vermoeidheid, je niet lekker voelen in je vel of in de groep de kans op een ongeval doen toenemen. Je bent dan namelijk minder oplettend of je durft niet te zeggen dat er iets niet in orde is.

Dat goed gevoel...

Ook al is zelfwerkzaamheid een basispijler, scouts en gidsen leven graag en veel in groep. Het is dan ook belangrijk om die groep de nodige aandacht te geven. En dat kan maar als er minimum voor elke vijftien leden een leid(st)er is. Eigenlijk is de ideale verhouding één leid(st)er per vijf kapoenen, kabouters of welpen en één leid(st)er per zes (jong)givers.

Ken je het verantwoordelijkheidsgevoel van elk van je leden? Kan je de angsthazen van de Zorro's onderscheiden? Weet je wie zelfstandig beslissingen kan nemen? Het zijn vragen die aantonen dat het belangrijk is om je groep juist te kunnen inschatten. En hoe groter de groep, hoe moeilijker dat wordt. Hou de grootte van je groep dan ook beperkt. Of werk vaak in kleine ploegjes.

Van angsthazen en andere alarmsignalen

Hoe stoer sommige binen ook kunnen overkomen: bang zijn is nooit aangenaam. Het kan zelfs verregaande gevolgen hebben. Het is bovendien gemakkelijk en laf om kinderen en jongeren bang te maken, hoe stoer ze zich soms ook gedragen. Ze zijn in grote mate afhankelijk van jou, stellen hun vertrouwen in de leiding en hun licht ontvlambare fantasie slaat makkelijk op hol. Wees je ervan bewust dat de groepsdruk het nog moeilijker maakt om angst te tonen. Wees dus bijzonder voorzichtig met griezelige activiteiten en verhalen. Scouting wil kinderen weerbaarder maken en dat doe je niet door ze met hun grootste angsten te confronteren.

Wet

De wetgeving over het welzijn van kinderen en minderjarigen is zeer uitgebreid. De wet richt zich bijna nergens specifiek op het jeugdwerk.

Eén zeer belangrijke internationaal verdrag willen we je toch niet onthouden: het kinderrechtenverdrag (Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind). Je kan het integraal nalezen op de website van de kinderrechtenwinkel (www.kinderrechtswinkel.be – klikken op infotheek)

Regels VVKSM

Om de kwaliteit van ons scouts- en gidsen spel te bewaken:

- staan we erop dat groepsleiding minimum 21 jaar is.
- kan je het spel van scouting pas spelen vanaf 6 jaar, op jongere leeftijd kan je geen lid worden van VVKSM.
- Realistische schrikjagende activiteiten zijn binnen VVKSM verboden.
- houden we eraan dat op elk kamp een (+)21-jarige kampleider aanwezig is.

Suggesties

- **voor angst**
 - Zorg voor spannende en uitdagende activiteiten zonder dat je leden werkelijk bang worden.
 - Duister en het donker zijn boeiende ingrediënten om tijdens een kamp mee te spelen. Verwar dit echter niet met het fabeltje dat straffe durversproeven of griezeltochten kinderen hun angst helpen overwinnen!

Als je kamp langer duurt, is de kans groot dat het kamp aan kwaliteit inboet.

Leden mogen gemengd slapen, maar niets moet.

24

Geen kamp of weekend zonder een inspirerend kampvuur of het noodzakelijk kookvuur...

• voor ritme

- ☛ Pas de duurtijd van je kamp aan aan de leeftijd van je leden:
 - kapoenen mogen maximum zes dagen op kamp;
 - kabouters en welpen gaan bij voorkeur minder dan tien dagen;
 - jonggidsen en jongverkeners kamperen niet langer dan tien dagen;
 - met gidsen, verkeners en jins ga je maximum veertien dagen op kamp.
- ☛ Zorg voor voldoende nachtrust, zowel voor de leden als voor jezelf. Vermoeidheid en onoplettendheid verhogen de kans op ongevallen. Kinderen onder de twaalf hebben gemiddeld negen tot tien uur slaap nodig, oudere takken ongeveer acht uur. Bepaal als leiding mee hoe laat je Gidsen/Verkeners gaan slapen. Gun je leden voldoende recuperatietijd na nachtacti-viteiten en tochten.
- ☛ Een kampuur instellen, is kiezen voor een alternatieve uurtelling, zodat het net iets sneller donker is op kamp. Zorg er wel voor dat je 'kampuur' niet meer dan één uur verschilt van het gewone uur. Probeer het bioritme van je leden niet al te zeer overhoop te halen.
- ☛ Leden mogen gemengd slapen, maar niets moet. Wees aandachtig en peil naar de mening van je leden.
- ☛ Wees attent voor symptomen van ziekte, voorzie een goed ingerichte ziekenruimte die niet te veraf ligt van de rest van de groep en treuzel nooit om een dokter te raadplegen.
- ☛ Tochten zijn leuk, avontuurlijk en leerrijk. Pas de lengte van tochten wel aan aan de leeftijd en de conditie van je leden. Hou hierbij vooral rekening met de zwaksten van de groep.

• voor hygiëne

- ☛ Zorg voor een propere keuken en foerage. Afval kan je het best zo snel mogelijk verwijderen, reinig regelmatig de ruimte waarin je werkt, bewaar voedsel in een koele ruimte, was af met warm water en detergent. Zorg tot slot ook voor afwisselende en evenwichtige maaltijden.
- ☛ Of je nu in een tent slaapt of in een gebouw, zorg steeds voor voldoende verluchting en hygiëne. Probeer voor elke activiteit een aparte ruimte te voorzien. Het is niet altijd mogelijk, maar drogen doe je dus best in een aparte ruimte, net als slapen, eten, koken, . . .
- ☛ Bij jongere takken hou je de bagage van je leden het best in de gaten. Ga om de twee dagen na of je iets te drogen moet hangen en of de leden tijdig van ondergoed wisselen.
- ☛ Toiletten moeten elke dag schoongemaakt worden, voorzie genoeg toiletten (en toiletpa-pier) en wasplaatsen.
- ☛ Controleer na de wasbeurt iedereen op teken.
- ☛ Gebruik geen gas-, hout- of kolenkachels in slaapvertrekken. Zet de verwarming altijd minstens één uur voor het slapengaan uit.
- ☛ Nooit roken in slaapruintes

Tafelvuur

- Maak je tafelvuur niet te hoog: de leden die ermee werken moeten de inhoud van de pot kunnen zien zonder opstapje. Zet de roosters op hoogte tussen knie en bekken van het kleinste lid.
- Zorg dat de roosters stevig bevestigd zijn, voorkom kantelen.
- Zorg dat de sjorringen stevig zijn en buiten het bereik van het vuur liggen.
- Zorg dat tentzeilen of shelters buiten het bereik van hitte en vlammen blijven.
- Bepaal op voorhand wie er kookt en wie er stookt.
- Draag hittebestendige handschoenen om potten van het vuur te halen.
- Bak nooit frieten op houtvuur: frituurvet is zeer ontvlambaar als het heet is.
- Hou pannen vetvrij aan de buitenkant om inslaand vuur te voorkomen; slaat de vlam toch in de pan, mag je dat niet blussen met water. Water doet brandend vet uiteen spatten en veroorzaakt zo een steekvlam. Blus door een natte doek over de pan te leggen.
- Veel brandwonden ontstaan door stoom bij het afgieten van bv. aardappelen; gebruik handschoenen of droge doeken.
- Kapoenen, kabouters en welpen horen niet zelf te koken, zeker niet op houtvuur; zelfs bij jonggidsen en jongverkeners is toezicht van leiding nodig.
- Hou rondslingerend papier en handdoeken uit de buurt van het vuur.
- Een zwembroek of badpak zijn voor andere activiteiten.

Kampvuur (grondvuur)

- Maak rond het vuur een greppel en/of baken de vuurplaats af met droge stenen.
- Maak een schutkring waaruit je alle brandbaar materiaal verwijdert. Leg ook de houtvoorraad ver genoeg om overslaand vuur te voorkomen.
- Laat nooit mensen over brandende vuren springen, zoals soms bij totemisaties werd gedaan.
- Concentreer de stapelplaats van het stookhout

Bijlen, hamers & zagen

- Controleer het materiaal vooraf: zorg dat stelen stevig, veerkrachtig zijn en niet loszitten. Zorg dat bijlen voldoende scherp zijn; een scherpe bijl is minder gevaarlijk dan een botte omdat ze trefzekerder hakt.
- Laat nooit iemand in de onmiddellijke omgeving lopen van hak- of slagbewegingen: voorzie voldoende vrije ruimte rondom de werkplaats.
- Laat nooit iemand anders hout vasthouden waarin je hakt; als iemand een paal vasthoudt waarop je hamert, sla dan niet met volle kracht.

Hakken

- Hak niet blootvoets of op sandalen. Draag liefst ook geen sportschoenen of rubber laarzen maar wel stevig schoeisel.
- Hak met gespreide benen (als de bijl afschampt kan ze niet in de voeten terecht komen).
- Leg de balk waarin je hakt stevig vast, liefst op een kapblok, zó dat hij niet kantelt.
- Hak bij voorkeur met één hand.
- Stop met werken zodra je vermoeid begint te worden.
- Als je een balk van kleine takjes wil ontdoen, hou die balk dan vast bóven het mikpunt.

Gasbranders

- Controleer de gasleidingen op defecten of slechte aansluitingen: gebruik hiervoor nooit een lucifer of aansteker maar wel zeepsop.
- In de kooktent ligt geen grondzeil.
- Kookvuren bevinden zich best vooraan in de tent. Hou de voorzijde van de tent volledig open wanneer je de vuren gebruikt.
- Scherm gasbekkens af van de wind om uitwaaien te voorkomen.
- Maak afspraken over wie er toegang heeft tot de kooktent.
- Gasflessen zet je op een goed geventileerde plaats, uit de zon. Zeker niet ingraven.
- Hou loshangende gordijnen, papier en handdoeken uit de buurt van de brander.

Tips

- Vergeet de gids niet/De vergeten gids: spel, video, kaartspel en een brochure, basiswerk van VVKSM over veiligheid, onder andere over van ongemakjes tot erger (hoofdstuk 8) binnen VVKSM. Uit te lenen bij elke gouv en in het documentatiecentrum van VVKSM.
- De takhandboeken: heel veel informatie over kamp en weekend en alles wat er bij komt kijken. Te koop in elke Scoutshop.
- Het Kampvisum, gratis te verkrijgen bij VVKSM, o.a. met veel tips over hygiëne, ritme, voeding en nachtrust.
- Loslopend Wild, Deel I Spelregels voor de organisatie van een jeugdkamp, te koop in elke Scoutshop.
- Loslopend Wild, Deel II, milieuvriendelijk en energiezuinig op jeugdkamp, te koop in elke Scoutshop.
- Bikke bikke bik, over gezonde voeding op kamp, te koop in elke Scoutshop.
- Unicef België, Kunstlaan, 20, 1000 Brussel, 02 230 59 70, info@unicef.be, www.unicef.be
- Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, Eekhout 4, 9000 Gent, 09 225 90 25, info@kinderrechtencoalitie.be
- www.kinderrechtencoalitie.be
- Kinderrechtswinkel, Geldmunt 24, 9000 Gent, 09 233 65 65, KRW.Koepel@kinderrechtswinkel.be, www.kinderrechtswinkel.be
- Kind en gezin, Hallepoortlaan 27 1060 Brussel Telefoon: 02 533 12 11, info@kindengezin.be: www.kindengezin.be (onder andere voor informatie over teken).
- Tekenen, gevaarlijke beestjes? Te verkrijgen bij de Christelijke Mutualiteiten, www.cm.be, 02 246 48 64.

10. In een roes?

Over drugs binnen scouting

Elke jongere komt wel eens in aanraking met legale en illegale middelen op school, via vrienden, in het uitgaansleven of binnen scouting. Het is onze opdracht om leden verantwoord te leren omgaan met legale middelen. Het opstellen van duidelijke afspraken in de vorm van een drugbeleid, helpt hierbij. Vaagheid en stiekem gebruik willen we ontmoedigen. Het is belangrijk om informatie te geven bij alle drugs (ook alcohol) en de weerbaarheid om nee te zeggen, te helpen verhogen.

Aandachtspunten bij het maken van een drugbeleid:

- Leiding draagt verantwoordelijkheid voor leden. Als leden betrappt worden op het gebruik van illegale middelen, is leiding sowieso juridisch verantwoordelijk. Principieel willen we niets onwettig doen.
- Door regels en afspraken te maken, wordt het thema bespreekbaar en begin je je vragen te stellen bij je eigen gedrag. Mensen zullen elkaar ook makkelijker aanspreken op het gedrag (= collectieve verantwoordelijkheid).
- Middelengebruik kan voor kleine en grote problemen zorgen en de groep ernstige schade toebrengen. De gebruikers gaan zich afzonderen, sommige jongeren bezwijken onder de sociale druk om er toch maar bij te kunnen horen, anderen worden uitgesloten. Activiteiten verlopen hierdoor minder vlot.

Wet

Sinds 2 juni 2003 is er een nieuwe drugwet. Vanaf nu wordt een onderscheid gemaakt tussen cannabis en andere illegale drugs. Maar zoveel is duidelijk: nieuwe wet of niet, cannabis blijft een illegaal product. Er kan dus een straf aan vasthangen. Van legalisering is geen sprake, van decriminalisering wel: het gebruik van cannabis (bezit én gebruik) wordt niet meer per definitie vervolgd.

Voor minderjarigen (-18) is er niets veranderd.

Regels VVKSM

- **Voor illegale middelen (cannabis, cocaïne, heroïne, LSD, ...)**
 - ☛ Geen gebruik, geen bezit, niet onder invloed tijdens activiteiten. Niet in of rond de infrastructuur van de groep.
 - ☛ Uitgesloten als men herkenbaar is als scouts of gids, waar dan ook (al dan niet in groep).
- **Voor alcohol (bier, wijn, alcopops, sterke dranken) en tabak**
 - ☛ Voor kapoenen, Kabouters/Welpen, jonggivers: geen gebruik, geen bezit, niet onder invloed tijdens activiteiten, en in of rond de infrastructuur.
 - ☛ Voor de oudere takken (givers en jins) verwachten we dat je duidelijke afspraken maakt. Zorg ervoor dat roken en drinken geen vaste gewoonte wordt, maar hoogstens een occasioneel gebruik. De beslissing hierover wordt genomen op groeps- of takraad, met inspraak van de leden.
 - ☛ Voor de leidingsploeg ligt de beslissing op de groepsraad, maar wees ook hier kritisch en streng genoeg voor jezelf en je medeleiding. Je doet er goed aan om duidelijke regels vast te leggen die onverantwoorde toestanden uitsluiten en die in de lijn liggen van de regels die voor de leden gelden.
- **Voor medicatie**

Medicijnen gebruik je op een verstandige manier. Het zijn geen snoepjes of pepmiddelen om je beter te doen voelen.

Suggesties

Kinderen en jongeren dagen elkaar uit, zetten elkaar aan tot experimenteren. Wees als leiding alert voor dit gedrag en grijp op tijd in. Omdat een drugsbeleid meer nood heeft aan duidelijke regels en afspraken dan aan vage suggesties, beperken we ons tot één suggestie:

- Wees duidelijk in je communicatie en in de afspraken die gemaakt worden. Het kan je een hoop ellende besparen als het toch zou mislopen.

Tips

- Scouting, kicken zonder drug, de drugmap van VVKSM, te koop in elke Scoutshop. www.vvksm.be.
- www.partywise.be
- www.druglijn.be, 078 15 10 20
- www.drugsinbeweging.be. Over drugs in de jeugdbeweging. Hoe deal je ermee?
- Vereniging voor alcohol- en andere drugproblemen (VAD), E. Tollenaerstraat 15, 1020 Brussel: 02 423 03 33 vad@vad.be, www.vad.be
- Alcohol: bekijk het nuchter: www.acoolworld.be

11. Liefde is een kaartspel

Over relaties en seksualiteit

Relaties en seksualiteit zijn belangrijke thema's in het jeugdwerk. Het zorgt vaak voor leuke situaties en spannende momenten in je tak of leidingsploeg. Maar soms krijgt de situatie een problematisch tintje en moet je als leid(st)er ingrijpen in delicate situaties. Op zo een moment is het belangrijk om te weten wat mag en niet mag. Zodat je op een correcte manier kan reageren.

Leuke werkvormen over relaties en seks maken je leden en leiding vertrouwd met het thema . . . Lichamelijkheid, liefdesverdriet, voorbehoedsmiddelen . . . mogen geen taboe meer zijn. Spreek erover, zorg dat leden en leiding zich een mening vormen en op die manier verantwoordelijkheid leren opnemen.

En bovenal, geniet! Geniet van het contact met je leden, ook van het lijfelijke: rollebollen in het mulle zand, een paar kapoenen in je nek en op je schouders, een welp met heimwee troostend op je schoot nemen en bij Dikke Bertha elkaar bijna de kleren van het lijf scheuren . . . Het hoort allemaal bij scouting. Volg daarbij vooral je gevoel. En wees alert voor de grenzen: die van jezelf, die van je medeleiding, die van ouders, en vooral die van kinderen en jongeren.

Ga zelf oprecht maar bewust om met relaties en seksualiteit. Het is de beste manier om ook je leden op een leuke wijze bewust te maken. Garanties dat het niet zal mislopen, heb je nooit, maar het helpt om kleine of grote ongemakken te voorkomen.

Wat volgt, zijn grenzen die je ten alle tijde moet respecteren.

Er bestaat een uitgebreid gamma aan werkvormen om relaties en seksualiteit bespreekbaar te maken in je tak of leidingsploeg.

28

De wet

De minimumleeftijd voor seksueel verkeer is wettelijk bepaald. Vanaf 16 jaar is hetero- en homoseksueel contact toegestaan.

Volwassenen mogen geen seksuele relatie aangaan met iemand die jonger is dan 16 jaar. Seks met iemand die jonger is dan 16 jaar, is strafbaar. Het wordt beschouwd als aanranding van de eerbaarheid. Seks met iemand die jonger is dan 14 jaar, wordt beschouwd als verkrachting.

Een seksuele relatie met een jongen of meisje tussen 16 en 18 jaar is dus niet verboden. Maar samenwonen met een meisje of jongen van die leeftijd kan beschouwd worden als ontvoering van een minderjarige.

Regels VVKSM

• **Het is duidelijk dat seksueel misbruik binnen scouting niet kan.**

Er is sprake van seksueel misbruik, wanneer iemand:

- een bepaalde beleving van seksualiteit opdringt aan een kind of jongere.
- een kind of jongere onder druk zet en gebruikt omwille van de eigen genotsbeleving.

We spreken bijvoorbeeld van seksueel misbruik wanneer men een kind verplicht om zich voor anderen uit te kleden, geslachtsorganen te laten bekijken, toe te kijken wanneer de andere zich masturbeert . . .

Suggesties

- Er bestaat een uitgebreid gamma aan werkvormen om relaties en seksualiteit bespreekbaar te maken in je tak of leidingsploeg. Probeer met een open houding en respect voor ieders grenzen mensen vertrouwd te maken met dit thema.
- Als je in groep een tijdje samen de boer opgaat, zijn er duidelijke afspraken nodig, ook over relaties en seksualiteit. Maak met de nodige dosis gezond verstand regels en afspraken, afhankelijk van de concrete situatie.

- Seksueel misbruik is vaak niet objectief vast te stellen. In de meeste gevallen heb je te maken met vermoedens en persoonlijke interpretatie. Denk dus goed na voor je ze bekend maakt. Vermijd sensatie, roddel of overdrijving. Als je echt de indruk hebt dat er iets niet pluis is, contacteer dan steeds een gespecialiseerde organisatie. Zij helpen je om de situatie op de juiste manier aan te pakken.

Tips

- Levende Lijven, handboek van Jeugd en Seksualiteit, te koop in de scoutsshop.
- Jeugd en Seksualiteit, Wollemarkt 28, 2800 Mechelen, 015 20 69 68, www.jeugdseksualiteit.be, info@jeugdseksualiteit.be
- In Petto, Diksmuidelaan 50, 2600 Berchem, 03 366 15 20, www.jongereninformatie.be, mailbox@inpetto-jeugddienst.be
- Wel jong, niet hetero, Postbus 323, 9000 Gent 1, 09 269 28 17, www.weljongniethetero.be, info@weljongniethetero.be
- Sensoa, Vlaams service- en expertisecentrum voor seksuele gezondheid, en hiv. Kipdorpvest 48A, 2000 Antwerpen, info@sensoa.be, 078 15 15 15.
- Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen, Albert Grisarstraat 21, 2018 Antwerpen, 03 230 41 90, info@vkantwerpen.be
- Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Brussel, AZ VUB - Laarbeeklaan 101 - 1090 Brussel, 02 477 60 60, kindinnood@az.vub.ac.be
- Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Limburg, Boerenkrijgsingel 30 - 3500 Hasselt, 078 15 00 19, vklimburg@pi.be
- Vertrouwenscentrum Oost-Vlaanderen, Brugsesteenweg 274 A - 9000 Gent, 09 216 73 30, vkgent@ping.be
- - Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Vlaams-Brabant, Justus Lipsiusstraat 71 3de verdiep 3000 Leuven - 016 30 17 30, vk.vlaams-brabant@uz.kuleuven.ac.be
- - Vertrouwenscentrum Kindermishandeling West-Vlaanderen, Kon. Elisabethlaan 34 - 8000 Brugge, 0800 97 07 9, vertrouwenscentrum.wvl@skynet.be

12. Ik zit in het groen

Over ecologie

Milieuvriendelijk op kamp gaan omvat meer dan afval sorteren alleen. Het betekent vooral dat je kan genieten zonder dat de omgeving eronder lijdt. Het wil ook zeggen dat je je best doet om het energieverbruik zo minimaal mogelijk te houden.

De wet

Voor het jeugdwerk worden zelden specifieke vermeldingen gemaakt. In principe kan je met jouw jeugdvereniging onbeperkt de natuur in, tenzij:

- ☛ het gebied een (Vlaams of erkend) natuurreservaat is;
- ☛ je speelterrein op privé-grond gelegen is (je hebt dan toestemming nodig van de eigenaar om het domein te betreden);
- ☛ het bosdecreet van toepassing is en spelen of betreden niet toegelaten is;
- ☛ het 'decreet houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen' van toepassing is en spelen of wandelen verboden is;
- ☛ een beheersplan, toegankelijkheidsreglement of natuurrichtplan beperkingen oplegt.

Het is wettelijk verplicht om tussen 22 uur 's avonds en 7 uur 's ochtends orde en rust te bewaren. Uitzonderingen hierop kan je verkrijgen door een aanvraag in te dienen bij de plaatselijke overheden.

Als je twijfelt, kan de boswachter je vaak veel relevante informatie geven. Je vindt alle boswachters per regio op www.bosspel.be

Er bestaat een uitgebreid gamma aan werkvormen om relaties en seksualiteit bespreekbaar te maken in je tak of leidingsploeg.

Regels VVKSM

- Gebruik je gezond verstand als je een stapje in de natuur zet, maar vermijd altijd:
 - ☛ nachtlawaai;
 - ☛ zwerfvuil;
 - ☛ beschadiging van planten, bomen, bloemen en duinen;
 - ☛ beschadiging van akkers en weiden;
 - ☛ wijzigen van lopen van beken en rivieren;
 - ☛ verstoring van dieren;
 - ☛ motorvoertuigen in natuurgebieden.
- Hou er altijd rekening mee dat wild kamperen in België bij wet verboden is. Iedere eigenaar heeft wel het recht om op zijn eigendom mensen te laten kamperen. In gemeenten waar veel kampeerplaatsen zijn, bestaat de kans dat ook deze vrijheid beperkt is door een plaatselijk politiereglement. Navragen kan veel duidelijkheid scheppen.

Suggesties

Op kamp

- Plan de indeling van het kampterrein op voorhand.
- Op terreinen die vaak gebruikt worden voor jeugdkampen vind je de kampsporen van vorige kampen duidelijk terug. Maak indien mogelijk gebruik van reeds bestaande tentplaatsen, paadjes en vuurkringen om de aangebrachte schade te beperken. Geef de natuur de kans om snel te recupereren.
- Voor water uit waterputten moet de eigenaar je een attest bezorgen. Als je water uit de rivier gebruikt, ga dan na hoe het zit met de kwaliteit ervan. Niet alle water is bruikbaar om je tanden mee te poetsen...
- Ga bij de gemeente na of er een sorteerplan of -wetgeving bestaat.

- Rijd met auto's en vrachtwagens enkel over de bestaande wegen op het kampterrein. Een grasveld of onverharde weg wil na een paar dagen regen wel eens veranderen in een glibberig slijkspoor waarin je je vast rijdt. Op hellingen veroorzaakt je zo bovendien erosie.
- De foeragetent komt het best zo dicht mogelijk bij de toegangsweg.
- Sjur een stevige brug als je een beek moet oversteken. Zo vermijd je schade aan de oevers.
- Kies de minst begroeide plekken op het terrein om tenten te plaatsen, zo houdt je de beschadiging van de vegetatie beperkt.
- Zet geen tenten op de lager gelegen gedeelten van het terrein. Vermijd ook het plaatsen van tenten vlakbij een beekje of rivier.
- Blijf met je kampinstallaties (hudo's, tenten, wasplaatsen...) uit de buurt van waterlopen of bronnen. Houd altijd minimum vijftig meter afstand van beken en rivieren om verontreiniging te vermijden.

Scouting ecologisch

- Gebruik enkel verwarming in de lokalen die je op dat ogenblik gebruikt en zet ze een halfuur voor het einde van de activiteit al uit.
- Gebruik geen licht waar het niet nodig is.
- Wees zuinig met water: spoel verfborstels uit in een teiltje in plaats van onder de kraan. Installeer op je toilet een spoelbak met spaarknop.
- Laat geen plastic of rubber verbranden.

Tips

- www.bosspel.be: heel veel informatie over alles dat met bos en milieu te maken heeft
- Loslopend wild (deel 2): milieuvriendelijk en energiezuinig op jeugdkamp. Uitgegeven door steunpunt Jeugd (www.steunpuntjeugd.be) en te koop in de Scoutsshop.
- De milieuwerkdoos, te koop in de Scoutsshop

Als je twijfelt, kan de boswachter je vaak veel relevante informatie geven.

13. Als de nood het hoogst is... 0474 261 401

Over crisis- en noodsituaties

Een jeugdbeweging is, het woord zegt het zelf, jeugd in beweging. De methode van scouting vraagt om inzet en actie. Bij heel wat van onze activiteiten leren jongeren zelf hun plan trekken. Ze gaan de baan op in kleine groepjes, onderweg van nergens naar overal, stoken een vuurtje en koken hun potje.

We kennen de risico's van het vak en schenken veel aandacht aan preventie. Toch slaat het noodlot soms toe, ongeacht de maatregelen die je genomen hebt. En dan moet je handelen. De regionale televisie staat aan de deur, ongenode gasten verstoren je groepsfuif of onverwachte materiële schade trekt een streep door je groepsrekening. We spreken hier van een crisis.

De meest in het oog springende crisissituaties zijn die waarbij ook hulpdiensten betrokken zijn. Ze gaan gepaard met een noodsituatie waarbij acuut fysieke, mentale of materiële schade kan ontstaan. Maar ook wanneer de gemeenteraad je subsidies intrekt, kan je in sommige gevallen van een crisis spreken. De gevolgen van een crisis zijn meestal niet positief. Je eerste taak is dan ook om de situatie onder controle te krijgen en de negatieve gevolgen te beperken.

Regels VVKSM

Dé crisis bestaat niet en dus is het ook moeilijk om regels op te stellen. Improviseren zal onvermijdelijk tot je takenpakket behoren. Toch zijn er een aantal punten die je in noodsituaties zeker moet doen:

- Breng iedereen onmiddellijk in veiligheid. Dit is een absolute prioriteit. Je dient hiervoor te weten wat er gebeurd is, zodat je ook weet welke plaatsen veilig zijn.
- Verwittig bij fysieke of materiële schade onmiddellijk de hulpdiensten.
- Verleen Eerste Hulp Bij Ongevallen waar nodig.
- Scheid slachtoffers van omstanders. Maar laat niemand aan zijn lot over.
- Verlies getuigen niet uit het oog.
- Bel zo snel mogelijk het noodnummer van VVKSM (0474 26 14 01). Je krijgt dan iemand van de verbondsleiding aan de lijn die je kan gidsen en bijstaan in je crisissituatie. Gebruik dit nummer enkel bij een noodsituatie.
- Als er ernstig gewonden of doden zijn, is het belangrijk om familieleden snel en duidelijk te informeren. Probeer te vermijden dat ze informatie van derden moeten vernemen.

Suggesties

Wanneer zich een crisissituatie voordoet, zal je snel moeten handelen. Het is handig om in geval van nood direct in actie te kunnen schieten. Neem deze suggesties door op een rustig moment zodat je ze blindelings kan aanwenden wanneer de nood het hoogst is.

• Communicatieplan

Crisiscommunicatie is intensiever en complexer dan gewone communicatie. Wees daarom steeds op je hoede. Je dient pas aan communicatie te denken als de noodsituatie onder controle is. Je weet wat er gebeurd is en iedereen is in veiligheid. Hou bij het opstellen van een communicatieplan rekening met volgende tips:

- Ga na wat de juiste aanleiding van de crisis was. Breng de situatie in kaart. Probeer objectief de verschillende elementen van de crisis te analyseren. Als een auto op een groepje van je leden is ingereden, ga dan na of jullie aan de juiste kant van de straat liepen. Toonde de chauffeur sporen van dronkenschap? Droegen je leden veiligheidsvestjes? Zet alle belangrijke punten even op een rijtje.
- Spreek met de andere leiding. Het geeft je een klaardere kijk op de situatie en je voorkomt

dat verschillende verhalen een eigen leven gaan leiden.

- Verzin geen onwaarheden. Duid een woordvoerder aan die weet welke informatie correct is. Over de rol die de woordvoerder dient te spelen, vind je meer informatie in de VVKSM-publicatie 'Blauw licht'.
- Leg een lijst vast van alle personen of diensten die, bij voorkeur door de woordvoerder, worden verwittigd. Al naargelang de situatie zijn er verschillende publieksgroepen:
 - De onmiddellijke betrokkenen
 - Leden en leiding
 - De rest van de groep
 - District, gouw, verbond
 - Ouders van leden
 - Pers en media (lokaal en nationaal, enkel indien je het zelf noodzakelijk acht om eerder verschenen berichten te corrigeren)
 - Het sociaal netwerk rond de groep (parochie, plaatselijke overheid). Deze doelgroep is variabel en dus afhankelijk van de crisis die zich voordoet.
 - Externe betrokkenen
 - De Belgische ambassade indien je in het buitenland bent
 - Ethias, de verzekeringsmaatschappij van VVKSM.

• Media

Als groep stap je zelf beter niet naar de pers, omdat de pers een crisis uitvergroot en de situatie vaak bemoeilijkt. Bij ernstige noodsituaties zal de pers zelf naar je toekomen.

Probeer bij het begin van de informatiestroom enkel feiten weer te geven aan de pers, zonder eigen interpretaties.

Wanneer je in een tweede fase dieper dient in te gaan op de feiten, is het raadzaam contact op te nemen met de dienst PR en communicatie van VVKSM. Zij zullen je steeds bijstaan in je relaties met de pers.

• Andere wegen

Niet elke crisis haalt de nationale of regionale media. Evenmin is het zo dat elk probleem een crisis is. Toch is het vaak noodzakelijk om duidelijk te communiceren met betrokken publieksgroepen. Hiervoor bestaan verschillende strategieën: een omzendbrief als verduidelijkende informatie, toelichting, oproep, rechtzetting,...

- het groepsblad
- een ouderavond
- een 'open' groepsraad waarop je buitenstaanders inviteert
- een website van de groep
- persoonlijk contact, ouderbezoek, uitnodiging voor onderhoud

Je kan deze strategieën vaak ook aanwenden om een crisis te voorkomen. Genezen is vaak duurder dan preventief te werk gaan. Wees dus op je hoede, informeer en duid waar mogelijk. Het zijn gouden kansen om jezelf niet in de nesten te werken.

Als groep stap je zelf beter niet naar de pers omdat die een situatie uitvergroot.

Tips

- Noodnummer VVKSM: 0474 26 14 01
- Medische spoeddienst: **100**
- Lokale en federale politie: **101**
- Europees noodoproepnummer: **112**
- Brandwondencentra: (zie bij Vuur)
- Antigifcentrum: 070 245 245

- Child Focus: 110
- Vertrouwenscentra kindermishandeling: (zie bij relaties en seksualiteit)
- Zelfmoordpreventie: 02 649 95 55
- Aids-telefoon: 078 15 15 15
- Kinder- en jongerentelefoon: 078 15 14 13
- Nationale inlichtingendienst: 1207
- www.belgium.be. Klik op Gezondheid en Leefmilieu, Hulp en Wachtdiensten, Hulpdiensten. (over hoe en wanneer bel je de hulpdienst).
- Blauw Licht, VVKSM-brochure over crisiscommunicatie in groepen, te koop in elke Scoutsshop.
- EHBO-brochure VVKSM, te koop in elke Scoutsshop.
- Eerstehulp, initiatie voor jeugdleiders, Rode Kruis-Vlaanderen, Motstraat 40, 2800 Mechelen, 015 44 33 22, www.rodekruis.be
- De nummers die vetgedrukt staan kan je met de gsm altijd bereiken. Ook wanneer je gsm-provi-der geen bereik heeft. Bij noodnummers schakel je over op een ander netwerk.

14. Veilig scouten & gidsen... een afsluitende FAQ

Vaak Gestelde Vragen

Slapen op kamp

Hoelang mag een kamp duren?

Kapoenen	Maximum zes dagen en vijf nachten
Kabouters/Welpen	Minder dan 10 dagen
Jonggidsen/Jongverkenners	10 dagen, als het kamp korter is, gaat er veel te veel tijd naar opbouw en afbraak
Gidsen/Verkenners	Maximum 14 dagen. Als het langer duurt, is de kans groot dat het aanbod aan kwaliteit verliest en dat het meer een vakantie dan een kamp is.
Jins	Maximum 14 dagen. Als het langer duurt, is de kans groot dat het aanbod aan kwaliteit verliest en dat het meer een vakantie dan een kamp is.

Mogen we in tenten op kamp?

Kapoenen	Neen
Kabouters/Welpen	Ja, maar het tentenkamp moet door de leiding op voorhand zijn opgesteld. Er moeten echte Wc's zijn, geen HUDO's. En er moet zeker een plaats zijn waar leden binnen kunnen spelen.
Jonggidse/ jongverkenners	Ja
Gidsen/Verkenners	Ja
Jins	Ja

Mogen meisjes en jongens samen slapen?

Kapoenen	Ja
Kabouters/Welpen	Ja
Jonggidsen/Jongverkenners	Ja, maar het is niet omdat je een gemengde groep bent, dat je ook gemengd MOET slapen. Forceer het zeker niet, vraag ook de leden eens wat ze ervan denken.
Gidsen/Verkenners	Ja, maar het is niet omdat je een gemengde groep bent, dat je ook gemengd MOET slapen. Forceer het zeker niet, vraag ook de leden eens wat ze ervan denken.
Jins	Ja

Moet leiding in dezelfde ruimte als de leden slapen?

Kapoenen	Ja, minstens één leid(st)er moet in dezelfde slaapruiimte liggen, zo ben je er snel bij als er een kapoen heimwee heeft of naar het toilet moet.
Kabouters/Welpen	Neen, maar leiding moet binnen gehoorsafstand liggen en de leden moeten zonder schrik bij de leiding kunnen geraken, (door licht te laten branden in de gang bijvoorbeeld).
Jonggidsen/Jongverkenners	Neen
Gidsen/Verkenners	Neen
Jins	Neen

Hoeveel uren slapen per nacht?

Kapoenen	Ongeveer 10 uur. De leiding bepaalt om hoe laat ze gaan slapen.
Kabouters/Welpen	Gemiddeld 8 tot 9 uur. De leiding bepaalt om hoe laat ze gaan slapen.
Jonggidsen/Jongverkenners	Gemiddeld 8 tot 9 uur. De leiding bepaalt om hoe laat ze gaan slapen.
Gidsen/Verkenners	8 uur. Ze bepalen niet alleen om hoe laat ze gaan slapen.
Jins	Iedereen moet de kans hebben om 8 uur te kunnen slapen. Jins bepalen wel zelf wanneer ze gaan slapen, maar 's morgens moeten ze aan de activiteiten meedoen.

Op tocht

Mogen leden zonder leiding overdag op tocht?

Kapoenen	Neen
Kabouters/Welpen	Neen
Jonggidsen/Jongverkenners	Ja, als er minstens twee controleposten zijn, als de route veilig is (nagekeken door leiding) en als de groep een noodbrief met daarin geld en/of een telefoonkaart, een telefoonnummer en de plaats van eindbestemming en EHBO mee heeft. Voorzie ook altijd veiligheidsmateriaal (reflecterende bandjes, . . .) voor het geval dat een tocht ietwat uitloopt tot in de avond. Pas de afstand van de tocht ook aan het seizoen aan (in de winter is het nu eenmaal vroeger donker).
Gidsen/Verkenners	Ja, als er voldoende controle is, de leiding weet waar de leden zijn en steeds bereikbaar is voor de leden (via telefoon bijvoorbeeld). Geef altijd reflecterend materiaal mee in geval het vroeg donker is.
Jins	Ja, als er controle is, de leiding weet waar de leden zijn en steeds bereikbaar is voor de leden (via telefoon bijvoorbeeld). Geef altijd reflecterend materiaal mee in geval het vroeg donker is.

Mogen leden zonder leiding 's avonds op tocht?

Kapoenen	Neen
Kabouters/Welpen	Neen
Jonggidsen/Jongverkenners	Neen
Gidsen/Verkenners	Ja, als er voldoende controle is, de leiding weet waar de leden zijn en steeds bereikbaar is voor de leden (via telefoon bijvoorbeeld). Voorzie steeds reflecterend materiaal.
Jins	Ja, als er voldoende controle is, de leiding weet waar de leden zijn en steeds bereikbaar is voor de leden (via telefoon bijvoorbeeld). Voorzie steeds reflecterend materiaal.

Mogen leden zonder leiding op straat?

Kapoenen	Neen
Kabouters/Welpen	Neen
Jonggidsen/Jongverkenners	Ja
Gidsen/Verkenners	Ja
Jins	Ja

Mogen fietstochten?

Kapoenen	Neen, zelfs met leiding erbij is het risico te groot.
Kabouters/Welpen	Neen, zelfs met leiding erbij is het risico te groot.
Jonggidsen/Jongverkenners	Ja
Gidsen/Verkenners	Ja
Jins	Ja

Mag er gelift worden?

Kapoenen	Neen
Kabouters/Welpen	Neen
Jonggidsen/Jongverkenners	Neen
Gidsen/Verkenners	Neen
Jins	Neen

Mogen leden zonder leiding op twee- of driedaagse?

Kapoenen	Neen
Kabouters/Welpen	Neen

Jonggidsen/Jongverkeners	Ja, op tweedaagse met de nodige controle overdag en wanneer de leiding zorgt voor een slaapplaats (met controle ter plekke).
Gidsen/Verkeners	Ja, op driedaagse maar de leiding moet wel steeds weten waar ze zijn en bereikbaar zijn en de leiding controleert de slaapplaats.
Jins	Ja

Mogen leden op twee- of driedaagse zelf een slaapplaats zoeken?

Jonggidsen/Jongverkeners	Ja, als er controle is van de leiding
Gidsen/Verkeners	Ja, als er controle is van de leiding
Jins	Ja

Mogen leden op twee- of driedaagse zonder leiding slapen?

Jonggidsen/Jongverkeners	Neen, leiding moet onmiddellijk bereikbaar zijn voor problemen als ziekte en voor de controle 's nachts.
Gidsen/Verkeners	Ja, maar de leiding moet wel steeds weten waar ze slapen
Jins	Ja

Koken, vuur maken en hout hakken

Mogen leden zelf koken op kamp of op weekend?

Kapoenen	Neen, maar ze kunnen wel helpen met het voorbereiden van de maaltijd en met de opruim en afwas.
Kabouters/Welpen	Neen, maar ze kunnen wel helpen met het voorbereiden van de maaltijd en met de opruim en afwas.
Jonggidsen/Jongverkeners	Ja, maar steeds onder toezicht van de leiding.
Gidsen/Verkeners	Ja
Jins	Ja

Mogen leden op een houtvuur koken?

Kapoenen	Neen, de foeriers op kamp of weekend wel.
Kabouters/Welpen	Neen, de foeriers op kamp of weekend wel. Af en toe kan je ook een woudloperskeuken doen, onder begeleiding van de leiding.
Jonggidsen/Jongverkeners	Ja, maar steeds onder toezicht van de leiding.
Gidsen/Verkeners	Ja
Jins	Ja

Mogen leden houthakken en hout zagen?

Kapoenen	Neen
Kabouters/Welpen	Neen
Jonggidsen/Jongverkeners	Ja, als ze op de hoogte zijn van de basisregels over veiligheid zoals afstand houden wanneer iemand hout hakt, niet met het materiaal gooien, . . .
Gidsen/Verkeners	Ja
Jins	Ja

Mogen leden vuur maken?

Kapoenen	Neen
Kabouters/Welpen	Neen, zeker niet zonder leiding.
Jonggidsen/Jongverkenners	Ja, ook zonder leiding maar zorg ervoor dat het altijd in gecontroleerde omstandigheden gebeurt.
Gidsen/Verkenners	Ja, ook zonder leiding maar zorg ervoor dat het altijd in gecontroleerde omstandigheden gebeurt.
Jins	Ja

Allerlei**Mag je leden als straf naar huis sturen?**

Alle takken	Neen, tenzij in zeer extreme omstandigheden, in onderling overleg en na contact met de ouders.
-------------	--

Mag je met je leden in het donker spelen?

Kapoenen en Kabouters/Welpen	Ja, om aan het donker te wennen. Spelen waarvan het doel is "schrik aanjagen" of waardoor ze schrik krijgen, mogen niet. De leiding is er steeds bij. Spannende en uitdagende activiteiten aangepast aan de leeftijd kunnen wel. Verplicht nooit iemand om hieraan deel te nemen.
Vanaf Jonggidsen/Jongverkenners	Ja, maar spelen waarvan het doel is "schrik aanjagen" of waardoor ze schrik krijgen, mogen niet. Spannende en uitdagende activiteiten kunnen wel. Verplicht nooit iemand om hieraan deel te nemen

Wat is de ideale verhouding aantal leden- aantal leiding

Kapoenen	1 leid(st)er per 5 kapoenen. Minimum 2 leid(st)ers.
Kabouters/Welpen	1 leid(st)er per 5 Kabouters/Welpen. Minimum 2 leid(st)ers.
Jonggidsen/Jongverkenners	1 leid(st)er per 6 jonggidsen/-verkenners. Minimum 2 leid(st)ers
Gidsen/Verkenners	1 leid(st)er per 6 Gidsen/Verkenners. Minimum 2 leid(st)ers.
Jins	1 leid(st)er per 6 jins. Minimum 2 leid(st)ers.

Is een buitenlands kamp zinvol?

Kapoenen en Kabouters/Welpen	Neen, op kamp gaan is sowieso een avontuur. Of dat nu dichtbij is of veel verder, maakt geen verschil. In principe mag een buitenlands kamp, mits extra toelating van de gemeente, maar het voegt niks toe
Jonggidsen/Jongverkenners	Als jonggidsen/-verkenners in hun nieuwe tak komen, is er voldoende avontuur en maken ze met veel nieuwe dingen kennis (zelf koken, in tenten slapen, alleen op tocht, ...), een buitenlands kamp is dan zeker niet meer nodig.
Gidsen/Verkenners	Ja, eerder toch om de drie jaar. Een buitenlands kamp blijft toch meer iets voor jins.
Jins	Ja.

Mogen leden een pintje drinken?

Kapoenen en Kabouters/Welpen	Neen, dit is voor hen volledig uit den boze. En als leiding heb je voor deze leden ook een voorbeeldfunctie.
Jonggidsen/Jongverkenners	Neen, ook zij zijn nog te jong om alcohol te nuttigen.
Gidsen/Verkenners en Jins	Dit kan eventueel als er hier duidelijke afspraken rond gemaakt worden. Dronken zijn kan echter helemaal niet.

Mogen leden een sigaretje roken?

Kapoenen en Kabouters/Welpen

Neen, dit is voor hen volledig uit den boze. En als leiding heb je voor deze leden ook een voorbeeldfunctie.

Jonggidsen/Jongverkenners

Neen, ook zij zijn nog te jong om te roken. Het is voor hen ook verboden om tabaksproducten te kopen.

Gidsen/Verkenners en Jins

Dit kan eventueel als er hier duidelijke afspraken rond gemaakt worden. Weet ook dat je pas vanaf 16 jaar tabaksproducten mag kopen.

Zorg ervoor dat er niet wordt gerookt in lokalen voor leden.

Vlaams Verbond van Katholieke Scouts en Meisjesguiden vzw
Lange Kievitstraat 74 • 2018 Antwerpen
tel. 03 231 16 20 • fax 03 232 63 92
info@vksm.be • www.vksm.be
bankrekeningnummer 409-6518601-51

VVKSM
scouting

